

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 30. (90.) ÉVF. • 5. SZÁM • 2020. MÁJUS • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Czire Alpár

A tanítványok nyomában

• Pünkösdi a tanítványok öntudatra ébredésének és a keresztény egyház megalapításának ünnepe. De mit jelent nekünk az ünnep? Langyos nosztalgia, üres hagyományápolás? 2020 pünkösdjén is ugyanolyan égető e kérdés, mint mindannyiszor, amikor egyéni vagy közösségi tragédia kényszerített térdre.

Csak mi magunk kereshetjük meg, hogy ma nekünk miként lehet út, élet és igazság az egyház megalakulása. Ahogyan egykor a tanítványok, mi is megremül-

tünk, szétszéledtünk. De kereshetjük Istent. És mondhatják ránk, hogy édes bortól részegültünk meg, mi tudjuk: bár nincs hatalmunk afelett, ami történik, de mi döntjük el, ezt hogyan éljük meg, megnyílunk-e az isteni felé. Teremtmények vagyunk. Ahogyan a vírus is. Helyünk van a világban mindünknek.

Az élet része a félelem és a halál is. De a bátorság, a segítségadás, a szeretet, az Isten felé fordulás is. Alapozzuk újra alázattal hitünket ez ünnepen.

A tartalomból:

Pünkösdi gondolatok

3

Áldozócsütörtökre

6

Pünkösdi üzenete

7

Elmélkedés járvány idején

14

Testedzéssel az egészségért

17

Egy kicsi élettörténet

28

„...betöltesz engem örvendéssel a te orcád előtt.” (ApCsel 2,28b)

Segítségnyújtás járvány idején

Bevásárlás végeztével

Átvétel

Gyermeköröm

Ebédkihordásra indulva

Segélycsomag átadása

Lelki és testi táplálékok átvétele

Pünkösdi gondolatok

BÁLINT BENCZÉDI FERENC

• Kedves keresztény testvéreim!

Az apostolok cselekedeteiről szóló könyv írójának valamása szerint „amikor pedig eljött a pünkösöd napja, [...] mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen...” (Ap Csel 2,1). Ezt olvasva a ma élő embert szomorúság tölti el. Hiszen hol vagyunk mi ettől? A világvárvány miatt ez esztendőben pünkösöd ünnepét is valószínűleg szigorú előírásokat betartva kell otthonainkban megünnepeljük. Egyedül, esetleg szűk családi körben tudunk csak együtt lenni. Az elmúlt napok, hetek alatt az egyház is igyekezett a technika lehetőségeit kihasználva tartani legalább virtuálisan a kapcsolatot, figyelmeztetni keresztény testvéreinket a gondviselő Isten szeretetére, ebben a bezártságban is meglatni, megtapasztalni szerető Atyánk jelenlétét.

Miközben ezt tesszük, belátjuk, hogy a személyes kapcsolatot, együttlétet semmi sem pótolhatja. Mindazonáltal reménykedve tekintünk Isten felé, és önkéntelenül todul ajkunkra a 146-os számú egyházi énekünkkel az imádság: „Édes Atyánk, örök Úr oda-fönt, / Látod a szívben a bánatözönt, / Látod a ránk szakadó zivatart, / Látod a felleg, a vész hova tart.” „Édes Atyánk, halld meg imánk, / Lelkedet öntsd ki ma, töltsd ki mireánk.”

Ha az elmúlt életünk évtizedeit vizsgáljuk – nemcsak most, a világvárvány okozta nehéz helyzetben, hanem abban az általános széttöredezettségben, ahogy éljük napjaink –, azt tapasztaljuk, hogy ritkán, nagyon ritkán tudunk valóban együtt lenni és együtt gondolkodni. Hangoztatjuk a „keresztény egységet”, közben minden keresztény felekezet, sokszor egymással szembefordulva, a maga igazságát szajkózza. Vél igazságainkat egymás fölé vagy egymás elé akarjuk helyezni, feledve a Mester tanítását, figyelmeztetését.

Soha nem volt ekkora igénye a keresztény embernek az egységre, mint a jelenben. Külső és belső erők, egyéni, gazdasági és politikai érdekek még jobban egymásnak feszülve morzsolnak fel, vernek szét közösséget, családot, nemzetet. Erdélyben is, a keresztény Európában is egyik legégetőbb feladat az egymásra figyelés még így, virtuálisan is, egymás mellett megmaradni és dolgozni, építeni Isten országát. Ez a kényszerű helyzet, amelybe sodródtunk a veszélyes járványbetegség miatt, reméljük, lehetőség és alkalom, hogy elgondolkozzunk az általunk kialakított erőszakos világvárvány történésein.

Pünkösöd a keresztény egyház, az első keresztény gyülekezet megalakulásának ünnepe is. Az ApCsel írója színesen tudósít az első pünkösöd történetéről. Hogyan alakult meg az első gyülekezet? Kikből tevődött össze ez a közösség, kik voltak az elsők, akik ide

tartoztak? Legelőször is a Jézus által elhívott, megszólított tanítványok, majd azok a különböző egyének, akik a zsidó aratás ünnepére Jeruzsálembe érkeztek

„Ekkor előállt Péter a tizeneggyel, felemelte a hangját, és így szólt hozzájuk: Zsidó férfiak és Jeruzsálem minden lakója! Figyeljete szavaimra, és tudjátok meg, mit jelent mindez! [...] Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, és ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: Mit tegyünk, testvéreim, férfiak? Péter így válaszolt: Térjete meg, és keresztelkedjete meg mindnyájan Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát.” (ApCsel 2,14.37–38)

és Péter bizonyosságtevésének a meghallgatása után megkeresztelkedtek. Ennek a közösségnek a vezéralakja Péter mellett a tizenegy jézusi tanítvány.

Az első pünkösdi események egyik központi alakja kétségtelenül Péter, akiben volt elég erő, tisztánlátás, hit és meggyőződés, hogy felemelje szavát, és szóljon a názáreti Jézusról. Ám, amikor képzeletben újrhallgatjuk az ő szavait, arra is figyelniünk kell, hogy mellette ott állt tizenegy társa is. Péter bizonyosságtevése és az apostolok közösségének az ereje az, ami lehetővé teszi az első keresztény gyülekezet megalakulását. Az elmúlt évezredek alatt sokan megfeledkeztek e második, ám ugyanannyira fontos vetületéről ennek a sokrétű és igen fontos ünnepnek. Elfeledkeztek a tanítványokról! Péternek nemcsak az isteni kinyilatkoztatás adott erőt és bátorságot, hanem az a tudat is, hogy mellette állnak azok, akik épp úgy látták és hallották Jézust, mint ő! A nagy kérdés a ma világában az, hogy az egyetemes keresztény egyház ezt az eredeti egységet mi módon keresi.

Pünkösöd ünnepének nemcsak Péter a főszereplője, hanem a tanítványok is. Ezért róluk is, és a tanítvány-ságról is kell szólni. Az akkori és a késői tanítványoktól függ, hogy milyen hullámhosszon továbbítják és továbbítjuk az evangéliumi üzenetet. Más szavakkal, hogyan vibrál bennünk a lélek.

A tanítványok Jézus hívó szavára szakítottak addigi életvitelükkel, és vállalták Jézus követését. Az evangéliumi leírások, tudósítások alapján képet nyerhe-

tünk arról, hogy a Jézushoz legközelebb álló apostoloknak milyen volt a gondolkodásmódja, hogyan fogadták Jézus tanítását, hogyan igyekeztek mesterük kérése szerint élni, érteni, érezni és tevékenykedni. Az evangéliumban megörökített egy-egy élethelyzet, életkép betekintést enged az ő lelkükbe. Ezek az apostoli életképek, élethelyzetek egy-egy állomás a lelki fejlődés és alakulás, a tanítvánnyá válás útján, ami viszont pünkösd előtt a teljes kiüresedéshez és csüggedéshez vezet. Árván, kitzsítottnan, nincstelenül, kiábrándultan tengetik napjaikat a jeruzsálemi felsőházban. Együtt vannak mind, a saját maguk életével, keserűségével, kiábrándultságával, csalódottságával, félelmével, de húsvét örömeivel is, mérlegelve magukban az ép ésszel oly nehezen felfogható, felkavaró eseményeket. Persze ebben az érzés- és gondolat-kavalkádban okvetlenül felmerül az a kérdés is, hogy mi az ő szerepük és feladatuk ebben az új világban.

Gondoltál-e arra, testvérem, hogy amikor Jézus hívó szavára a tanítványok elindultak az új élet útján, egyből hontalanná váltak? Mindent elhagytak, ami az addigi életükhöz tartozott. Drasztikusan szakítottak megszokott életvitelükkel, és amikor azt gondolták, hogy megtalálták Jézusban a megtartót, a megmentőt, a boldogságot, életük nyugalalmát, akkor egyszerre mindent kiüresített a nagypénteki dráma. A közösen eltöltött évek után ottmaradtak összetörve, elbizonytalanodva. Valami közös azért csak maradt bennük: a megismert Jézus, a szelíd tekintet, a szeretetteljes megnyilvánulás, az Istenről való emberközeli tanítás, az együtt töltött idő boldog emlékei, az új világ szimfóniájának harmóniája. És – mindenek felett – ott kavargott bennük húsvét dicsősége, áldozócsü-törtök szentsége, a megtört kenyér meghitt és mégis felemelő, átformáló szertartásossága.

Keresztény testvérem! A ma emberére jellemző, hogy a külsőségekre, a látványra sokat ad. Lenyűgözi a szípkarkázó, mesterséges fény, és elveszítette, nem látja a belső ragyogást, a világosságot. A hihetetlen hangerővel tomboló zajos világ meggátolja abban, hogy szíve, lelke belső hangját meghallja. Hihetetlen sebességgel száguld a széles országutakon, levegőben, vízen, de a lélek belső ösvényein botorkál vagy immár járni is képtelenné válik.

Karácsony és húsvét ünnepét kidíszítettük, felcíomáztuk, hagyományokkal és szokásokkal ékesítettük, amelyek sokszor elhalványítják az ünnep belső mondanivalóját. A ma embere egyedül bambul a karácsonyi csillagra, tanácstalanul hallgatja a mennyei kar himnuszát, hitetlenül áll a nyitott sír előtt és kételkedve fogadja a húsvéti üzenetet. Lassan-lassan eltávolodott családtól, gyülekezettől, közösségtől, nemzetárástól. Egyedül él és egyedül akarja boldogulását megteremteni. Ebben az évben a külső rendelkezések okán is még inkább egyedül marad, magára van hagyva. Mégis jó alkalom ez a jelen helyzet, hogy

megkérdezzük önmagunktól is pünkösd ünnepén, hogy mit is cselekedjünk.

Pünkösd arra tanít, hogy a tanítványok bátran vallomást tettek a megismert és megtapasztalt, a Jézus által tanított Isten országa igazságáról. Bátran kiálltak Jézus mellett. Mi adott erőt ehhez? Nem a külvilág, amely őket is épp úgy bámulatba ejthette, mint minket most, nem a nagy lárma a jeruzsálemi tömegben, nem a zúgó szél, hanem a belső felismerés. A pünkösd jelek: a kettős tüzes nyelvek, a nyelveken való szólás, a sebesen zúgó szél lelküket és szívüket érintette meg vagy éppenséggel onnan áradt, hitükből fakadt fel. Lélekben lettek igazán tanítványok, lélekben lettek erősek és bátrak, és tudtak egymás mellett megmaradni és elnyerni a szentlélek ajándékát.

A tanítványokról szóló evangéliumi leírásokat felfoghatjuk belső utakon való járás állomásaiként, megállóiként. Belső útra, utazásra csak akkor tudsz elindulni, ha kizárod magadból rövid időre a külső világot, ha „hontalanná” leszel. Figyelsz Jézus tanítására, amíg csendben önvizsgálatot tartva, magadban felfedezed az isteni erőt. Ha nagypéntek megpróbáltatása kiüresít teljesen, észre kell vedd, hogy mégsem veszítettél el mindent: ott van az Isten által beléd oltott hit, amely képessé tesz a szeretet Istenével megteremteni azt a közösséget, amelyben nemcsak önmagadat találsz meg, hanem a melletted élő embertársat is.

A jézusi tanítványok így élték át az első pünkösdöt. Együtt voltak, megfogadták Mesterük intő, figyelmeztető szavát. Nem tértek külön utakra. Hittek és megerősödtek. Csendben imádkoztak és hangosan cselekedtek. Nem tévesztették el az irányt, tudtak a lélek belső útjain járni, amelyen a megismert és megszerzett tanítómester mutatta az utat.

Ma még nyomatékosabban szól a péteri felhívás: „térjete meg... és megkapjátok a Szentlélek ajándékát!” A külső világ hatalmas nyomását, csábítását elensúlyozta a lélek belső ereje. Az individualizmust harsogó világunkban ritkán szánjuk rá magunkat arra, hogy a lélek belső útjain járjunk. Amíg ezt nem tanuljuk meg, addig csak külsőleg vagyunk Jézus-tanítványok. Isten szentlelke csak akkor és ott érint meg bennünket, ha belső útjainkon járva, Jézus tanítása alapján, lélek szerint élünk. Így lesz erőnk, hogy Péter bátorságával mindig kiálljunk, és Istenről, az ő igaz és szeretetteljes országáról hittel és cselekedettel bizonyosságot tegyünk.

A jó Isten jóra vezérlő szentlelke adjon erőt, hogy egymás mellett tudjunk megmaradni így, virtuálisan is, egymásra figyelve, Jézus tanítását követve legyen igazi pünkösd ünnepünk. Dsida Jenő gondolatával fejezem be üzenetemet: „Sugarat, fényt, színt adj nekünk, / Mert epedünk! Fényesség nélkül oly sivár az élet! / Nagy Alkotónk, oh mondd ki szent ígédet, / Legyen világosság!”

Áldott pünkösd ünnepet adjon az Isten! Ámen.

LÉLEKKENYÉR

Mire van igazán szükséged?

Alalomadtán szembekacag velem a felismerés, hogy nem tudok tartósan elvonatkoztatni a történésektől. Pedig próbálok, sőt esetenként igencsak szeretném. Amikor újraolvasom vagy -nézem a nagy kedvenceket, akkor a cselekmény helyett igyekszem figyelni a különböző részletekre, összefüggésekre, néhány miért megfjtésére. De aztán belefeledkezem, s marad a kedvelt történet. S ez a szünni nem akaró valóság nemcsak könyvekben, filmszínházban, hanem megszokott életünkben is rendszerint lejátszódik. Holott érezzük, hogy nem pusztán a felszínen akarunk forgolódni, nem csupán a történések sodrásában vergődni, hanem szükségünk van mélyreható, s egyben felemelő megtapasztalásokra is.

Mindezt átélni nem könnyű olyan környezetben, ahol végletekig feszített indulatok, meg nem értettség állandó kereszttüze, tudatos, folyamatos nyugtalanítás, bizonytalanságözőn, csapongásoktól teljes mindennapok, közben kettős hatalmi mérce a megszokott valóság. Bár gyakran embert próbáló, profán létünk pillanataiban áhítjuk a szentnek velünk létét, csak-hogy sokszor a szükségyszerűség igényével maradunk. De sebaj, megyünk tovább. Majd legközelebb sikerülhet.

Azon gondolkodom, hogy vajon miért születik meg az igény, a szükségérzet valami, netán valaki iránt. Ha tárgyiasul a kívánt, akkor elindulunk egész valónkkal, hogy a miénk legyen. Akarjuk, kérjük, tesszünk érte. Közben fel sem tűnik: jellemzően elsuhanunk a lényeg mellett, a megnevezett, a hön áhított óhaj mellett. Illetve alkalomadtán feltűnik, csak általában akkor már késő. Vagy mégsem? De sebaj, ismét megyünk tovább. De meddig?

Mostanig. Hosszúnak tűnő, de voltaképpen létidőnkhez képest kurta kényszerszünetig. A szakadatlanul vélt, a szünni nem akaró, folyamatos életrendünk, ha lehetett egyáltalán rendnek nevezni, néhány hete megváltozott. Van, akinek még több lett, van, akinek érezhetően kevesebb, de mindenkinek sok minden átrendeződött. Ebben az átható változásban lehetőség van értékelni, gondolkodni, elcsendesedni, rávilágítani a megszokottra, önmagunk, családkunk s közösségünk életére. Esély megérteni, hogy az isteni fény, a lelki békesség, a szellemi tisztaság, a valódi tudás, a tapasztalható szent közelsége bennünk van!

Amikor Jézus az imádkozásról szól a hegyi beszédben, akkor nem a bejáratott, meghatározott imahelemek és alkalmak ellen szól, hanem a fölösleges külső-

BARTHA
ALPÁR

ség, a kegyes magamutogatás, az Isten kifárasztásával, megpuhításával szemben felmutatja a lélek belső szobáját, az egyszerű, őszinte, tiszta fohászt. Mert Isten mindenkor tudja, hogy mire van szükségünk! Mi nem mindig.

„...mert tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt még kérnétek tőle.”

(Mt 6,8b)

Mire van igazán szükséged?

Meglehet, hogy sokszori rövidzárlataink gyakoriságából kilépni, egy kicsit megvilágosodni. Ráébredni, hogy az idő múlásával, tapasztalatok, emlékek szaporodásával mi a csakugyan jelentőségteljes. Előfordulhat, hogy igaz és tiszta kapcsolatok, valódi, mélyenszántó tudás. Megeshet, felismerni, hogy nincs olyan nehéz, kilátástalan helyzet, amely ne tartogata áldást, szépet, jót és ezek mellett tanulságot.

Amint sorra veszed az érdemi részt, mintha felcsillanna, hogy valójában másra is szükséged van, mint amit eddig folyamatosan kértél, amiért eddig gürcöltél. Ha most elképzelsz egy világot, amely számodra eszményi, akkor hamar lásd be, hogy Isten már rég megalkotta számodra. Nekünk pedig nemcsak kérni, hanem azt megélnünk kell.

Bizonyára ismerős, hogy amikor a tengeri kagyló puha testébe parányi homokszem kerül, amely fájdalmat okoz, körbeveszi saját testének nedveivel, s ebből lesz a drágagyöngy. A fájdalomból, a kellemetlenből, az irritálóból gyönyörű érték születik. Mekkora áldás felmutatni ezekben a megpróbáló hetekben az értéket, a valóban lényegest, azt a fény és szeretetforrást, ami mindannyiunkban benne van. Mert bizonyára átértük már, hogy nincs akkora megpróbáltatás, elképzelt vágy, amelyhez ne társulna erő, hit, akarat, kitartás és remény. A képlet egyszerű: az utat végig kell járni, mert az utat mi akartuk és minket akart az út.

Most megállok, közben újra próbálok elvonatkoztatni az eseményektől, figyelni a csakugyan szükségesre. Tudom, hogy gondolataink, érzéseink, életünk történéseire adott válaszaink, kéréseink meghatároznak bennünket. Ugyanakkor nap mint nap tapasztalom, hogy aki kér, annak adatik. Ezeknek fényében szeretnék kérni.

Áldozócsütörtökre

RÁCZ NORBERT ZSOLT

• Jeruzsálem közelében járunk, mintegy ötórányi járóföldre, Betánia határában. Lehangoló a forróság, amely hatására még a kövek is bágyadtabbak lesznek. A betegnek tűnő sárgáskék ég egykedvűen borul a poros táj fölé. Lassan lélegzik a világ, mint a láztól csüggedt ember, aki életéért küzd. A semmi közepén tizenegy férfi áll tanácstalanul. Kopott ruháik beleillenek a tájba, mintha csak egy sajátos kőalakzat lenne. Szó nem törí meg a csendet, sőt mintha csak a porhüvelyük maradt volna ott a száraz kövek között, de lényük valahol nagyon messze járna. A józan eszük, amely, mint mi, kívülről szemléli őket, mindegyre rákérdez: mit báméskodtok itt. De lényük nem tud elszakadni a belső utazástól. Csak arcuk rándulása árulja el néha, hogy a lélek nem hagyta teljesen cserben a testet.

Kivülről szemlélve őket, ugyanolyanok, mint az a sok százezer férfi, akik e tájat lakják, de szemük mutatja, sok rendkívüli esemény történt már velük. Képes nyelvükön talán azt mondanák, hogy – rég élt prófétáikhoz hasonlóan – őket is a lélek hozta ide, amely halott, de a halált is legyőző Mesterük alakját öltötte magára. S átszellemült égszemlélésükben érezni lehet azt a tartalmas múltat, amit maguk mögött tudnak. Történetük évekkal ezelőtt kezdődött, amikor megszokott létükből elhívta őket egy külsejében hozzájuk hasonló, de lényében egészen más ember. Tanította, nevelte őket, beszélt nekik egy olyan világról, amelyet ember még nem látott. Egy olyan életéről, amely nem hasonlított a rokonsági viszonyokra épülő társadalmukra, sem a hagyományokra épülő kultúrájukra, de a hatalom maltere által egybefogott birodalomra sem. Ebben a létben mindenki gyermek és testvér, nincs szegény és gazdag, nincs törvény, mert nem szükséges, mindenkinek van étele, s az asztaltól senkit sem űznek el. Ebben a világban Isten a szülő, az ember a gyermek, s az apa mindenkinek biztosít egy talpalatnyi életet. Amikor képes beszédével leírta nekik ezt az álmaiban látott világot, valami mélyről jövő bizsergés fogta el őket, olyan, mint a mostani, és lényük akkor is évezredes utazást tett. De nem értették... Szavaiba politikát szóttek, s amikor végül Jeruzsálembe ment, azt hitték, hogy király lesz, ők meg miniszterek. Éljenek neki bevonulásakor, s csak most jönnek rá arra, hogy mekkora bohócot csináltak magukból. Utána, amikor a hatalom rásújtott tanítójukra, megijedtek, elfutottak, de kicsit még bíztak: hátha nem lesz baj. Aztán sikátorokban bujkálva zokogtak, mert megölték őt, s azt gondolták, hogy vissza kell térni abba a világba, amelyből kiszakadtak, s amely immár pont olyan beteg, bágyadt és száraz, mint Betánia határa. Rettegve zokogtak ólomkönyveket a halál kilátástalanságának láttán. De harmadnapra mégis minden megváltozott. Bár a test ott maradt a sziklasírban, érez-

ték, hogy a Mester nem halt meg, hanem feltámadt... valahogy... bennük... E felismerés újra reménnyel töltötte el őket, s ezután lépten-nyomon felismerték az összejövétel gesztusaiban, szófordulatokban, amiket akaratlanul csentek el tőle, tanításokban, amely immár belőlük buzgott fel, de mégis mintha a Tanító mondta volna azokat.

„Amint távozása közben feszülten néztek az ég felé, íme, két férfi állt meg mellettük fehér ruhában, akik ezt mondták: Galileai férfiak, miért álltok itt az ég felé nézve? Ez a Jézus, aki felvitetett tőletek a mennybe, úgy jön el, ahogyan láttátok őt felmenni a mennybe.” (ApCsel 1,10–11)

Negyven napig éltek így, magukkal cipelve mindenhová halott mesterük emléktetemét. Közben ért bennük egy érzés, amely kezdetben csak akkora volt, mint egy csíra, de folyamatosan terebélyesedett. Érezték, nem élhetnek úgy, hogy önmagukra varrják egy immár lezárt élet látszatvalóságát, miközben ezzel párhuzamosan azt is tudták, hogy a múltba visszatérni nem lehet, azt a senki által nem látott, s mégis valóságos (egyedül valóságos) országot meg kell mutassák. Kínjukban ide jöttek, hogy történjen már valami. Maguk sem tudták, hogy miért pont ide, s miért pont most, de a számok misztikája, a negyven nap áhítata valahogy ezt diktálta. S most mintha éreznék, amint a Mester elhagyja őket. De nem úgy, mint nagypénteken, amikor belül összetörték, hanem megnyugtató és előrelendítő módon. Most rendesen elbúcsúzhatnak, s az ő nyomdokain járva, az ő álmát továbbszöve, de immár egyedül, önmaguk szerepének a tudatára ébredve kell járjanak. A felismerés áhítata még ideszegezi lábaikat, de tudják, hogy még egy pillanat, és megint más embereként kell készüljenek életük nagy útjára.

Ez az öntudatra ébredés áldozócsütörtök. A nap, amely arra figyelmeztet, hogy minden Jézust követő ember apostol, aki szóban és tettben kell hirdesse nem a történelmi Jézus életét, hanem azt a jelképes és egyetemes életet, példát, tanítást és halált, amit a Mester hátrahagyott. Innen már csak egy kis lépés választ el attól, hogy Péter megtalálja pünkösdi hangját, és hirdesse a Krisztust a jeruzsálemi tömegnek. Áldozócsütörtök a csendben felnőtté válás mérföldköve, ami után következik az egyházban a lélek által történő építő munka.

Most nézzünk fel az égre, vesszünk bele a jézusi tanítás bűvös zenéjébe, majd lássuk be, hogy az egyház bennünk és általunk létezik, s abban mi nem szolgáltatást várók, hanem cselekvők és formálók vagyunk, akik a názáreti Jézus álmát szövjük tovább!

Pünkösöd üzenete

SZÉKELY KINGA RÉKA

• Sokszor hatalmába kerít az érzés: egész életem sem lesz elég arra, hogy azt a hitfelfogást, amit én magyar unitáriusnak nevezek, közérthetően, világosan és kedvesen megvédjem a többségi keresztény tanokkal szemben.

Pünkösöd ünnepe alkalmával a keresztény világ túlnyomó része azt harsogja, hogy a szentlélek a harmadik isteni személy, a Kárpát-medence pedig azt, hogy mily csodás isteni kegyelem, hogy győzelmet arattak az unitáriusok fölött egy olyan csatában, amiről azonban nincsen hiteles feljegyzés.

Ezért én minden pünkösöd alkalmával erős hittel törekedek lelki egészségem megőrzésére, hogy úgy ünnepeljem a lélek kiáradását és az első keresztény gyülekezet megalapítását, hogy saját hitem sértetlen maradjon, s én se sértsem mások hitét.

Mindenek előtt folyamatos békességkeresésre ösztönöz az a lételméleti kérdés, hogy mindaz, ami az emberiséggel történik, hogyan értelmezhető úgy, hogy megmaradjon az Istenbe vetett hitem, miközben elfogadom az evilági hatalmasok olyan döntéseit, amelyek szerintem tökéletesen Isten- és emberellenesek.

Szóval, keresem a létezés békességét, keresem hitem erejét és értelmét. Már átnyalaztam sok keresztény és nem keresztény szent iratot, valamint a hozzájuk tartozó magyarázatokat, megcsodáltam, fellelkesültem az én lelki-erkölcsi ítéletem szerinti helyes vallásos gondolattól, életvezetéstől és rituálétól. Megbotránkozva olvastam végig olyan hittételeket és valláserkölcsi igazságokat, végignéztem olyan vallásos megnyilvánulásokat, amelyek ellenkeznek a bennem élő hittel és erkölcsi mércével.

Én nem keresek eretnekeket, sőt meggyőződéssel hirdetem azt, hogy Isten felé sok különböző ösvény vezet, s minden istenkeresésben van igazság. Nem ítélem el mások hitét, de nem engedem, hogy az enyémet tönkretegyék. Vagyok én annyira ázsiai hun és protestáns európai, hogy ha szép szóval nem megy, akkor ordítom, hogy Isten teremtése és szeretete nem járt le a múltban, és nem mondhatjuk, hogy csak az igaz, amit a szent iratok megőriztek nekünk, Isten nem halt meg, nem vonult el, nem él karanténban, hanem folyamatosan részese az életünknek, tehát kijelenthetjük, hogy ma is kinyilvánítja magát, és ma is vannak szent emberek, akik ezt meglátják, leírják, elmondják. Az unitárius hitigazságok szerves részei a keresztény szent iratoknak, ezt ma is állítom.

Bevallom, hogy szeretem átélni azoknak a keresztény vezetőknek lelki élményeit, akik a kereszténységet az én keresztény hitem ítélete szerint fölösleges

szélsőségbe hajtották. A Jelenések könyvét író, a túlvilágot milliméteres pontossággal látó Jánossal együtt látom a nehéz látomásokat, küzdök a megtestesült gonosszal. Sőt Loyolai Ignác bőrébe is belebújok, a jezsuita rend alapítójának immár szentté avatott bőrébe, hogy megérthessem és megérezhessem mit jelent önmegtágadás által az Istentől elrugaszkodott embernek megtisztulni. A jezsuiták Dávid Ferencet és az általa hirdetett megtisztított evangéliumot a sátán művének tekintették, de se baj. Jó a jezsuita bőrébe is bújni, mert leszámítva a protestánsok elleni gyűlöletet, az ő hitéből is lehet jó dolgokat tanulni.

Meg vagyok győződve arról, hogy az egészséges, vagyis nem vak, nem elferdített és nem üres vallásosságra törekvő embernek kötelessége megismerni nem csak a saját vallásának eredetét és történetét, hanem azokét is, akik nyíltan vagy burkoltan őt eretneknek, rossznak tartják.

Az unitárius pünkösöd-értelmezés kihámozása a szent iratokból egészen egyszerű. Nem kell semmi mást tenni, csak szépen végigolvasni az apostolok cselekedeteiről írott könyvet. Jézus megmaradt tanítványai az asszonyokkal együtt várják pünkösöd ünnepeket, amikor heves szélzúgás támad és lángnyelvek jelennek meg, a tanítványok megtelnek szentlélekkel, és különböző nyelveken kezdenek beszélni. De nem halandzsáznak, nem érthetetlen nyelveken beszélnek, hanem azoknak az országoknak a nyelvein, ahonnan a zsidók feljöttek az ünnepre. Aztán előáll Péter apostol, az, akit Jézus kősziklának nevezett még életében, s így szól a néphez: térjete meg, és keresztelkedjete meg, bánjátok meg bűneiteket, és tudjátok meg, hogy az, akit ti keresztre feszítettetek, Isten felkentje volt, a Jézus Krisztus. Akik hallgatták ezt a beszédet megrendülve tapasztalták, hogy Péter beszéde elért a szívükig, s így szóltak hozzá: megbánjuk vétkeinket, megkeresztelkedünk, úrvacsorát veszünk, imádkozunk, mert szükségünk van lelkünk megtisztulására és arra, hogy új reménységgel új életet kezdjünk, egy tisztábbat és jobbat, amelyben több a szeretet, mint a gyűlölet és irigység.

És megalakult az első keresztény gyülekezet.

A keresztény egyház története során kulcsfontosságú kérdés volt (és maradt), hogy ki uralkodik azon a lelken, amit Isten ad az embernek, és mi köze ennek a léleknek a szentlélekhez.

A középkor attól volt hangos és véres, hogy a római pápa és a konstantinápolyi pátriárka magának vindikálta az egyedüli és kizárólagos jogot arra, hogy a lelkek fölött uralkodjon, hogy millió lélek üdvözülését és kárhozását maga intézze. Aztán jött Luther Márton,

és a 95 tételben megírta, hogy a lelkek fölött egyedül Isten uralkodik, és a pápa bűnt követ el, amikor búcsút hirdet, amikor búcsúcédulát árul, amikor még arra is képesnek hiszi magát, hogy egy búcsúval a purgatóriumból is visszahozza a lelkeket. Rosszul hiszi, hogy ő az e világon és a túlvilágon élő lelkek fölött uralommal bír. (Lásd a 95 tétel 27-től 36-ig terjedő szakaszait.)

Aztán jött Dávid Ferenc, aki feltette életét a Szentírás megismerésére. Kimutatta, hogy a Szentírásból a szentháromságot nem lehet levezetni, a szentlelket az Istentől az embernek adott lelki örökség pecsétjének nevezte. Az emberek lelke fölött csak Isten uralkodhat, mert Isten adta a lelket az embernek.

A 19. század végén, a második millennium hajnalán több keresztény arra a következtetésre jutott, hogy igazi keresztény csak az lehet, aki nyelveken beszélni formájában kapja meg a szentlélek ajándékát. Ők lettek a pünkösdi/pünkösdisták egyház.

Én pünkösdkor Isten lelkének, a szentléleknek a kiáradását ünneplem, és jólesik újra elolvasnom az apostolok cselekedeteiről írott könyvet, mert abból érthetem meg: nemhogy Jézus nem beszélt soha szentháromságról, de még a tanítványok sem, hisz Péter sem azt prédikálta az első pünkösdi alkalmával, hogy a szentháromság nevében keresztelkedjenek meg, hanem azt, hogy Jézus nevében. Jól esik újra átélnem, hogy Péter mekkora bátorsággal állt ki a tömeg elé, azon tömeg elé, amelyben valószínűleg olyan egyének is voltak, akik a keresztre feszítés napján a feszítsd meg!-et ordították. Jól esik átélnem a lelki megtisztulás szent perceit, ahogy az első keresztényekkel együtt én is előszámlálom hibáimat és mulasztásaimat, vétkeimet.

Keresem az ünnep diadalában a megbékélést, keresem azt a lelki tartalmat, ami az én ünneplésemben és mások ünneplésében is azonos, hogy hálás lehessen Istennek, aki nemcsak az én Atyám, hanem mindnyájunknak Atyja.

Egy régi történet jut eszembe. 1988 novemberének korán sötétedő estéjén Kolozsvár vonatállomására siettem nővéremmel együtt édesanyánkat várni. Kobátfalváról érkezett, hogy beteg nagymamánkat meglátogassa. Nagymama leukémiás volt. Hosszú éveken keresztül időnként heteken át feküdt a Hematológiai Intézetben. Nekünk alig tíz percbe telt a Dézsma utca sarkán kifordulni a Pap utcába, aztán arra az útra, amit akkor Lenin útnak neveztek. Elosontunk a sokszor sikításoktól hangos szülészeti épülete, majd a parázna szavakat kiabáló katonai egység épülete, majd a Szamos nevét viselő kötöde előtt, s máris ott voltunk Petrov doktor rendre utasító tekintete előtt. Nagymamához jöttünk.

De azon a novemberi estén a nővéremmel a vasútállomás felé igyekeztünk. A Szamos híd után beértünk egy idős hölgyet. Ránéztünk. Láttuk, hogy ma-

gyar. 1988-ban még 95%-os pontossággal meg tudtam mondani, hogy a város járókelői közül ki melyik nemzetiséghez tartozik. Tudom, hogy a politikai korrektséget szentséggként kezelők fasiszta elhajlásnak címezték ezt a mondatot, de szerintem nem az. Egy nemzetiséghez, egy kultúrához tartozni nem bűn, csak nem szabad abba a tévedésbe esni, hogy az egyiket felsőbbrendűnek, a másikat alsóbbrendűnek tartod. Nem. Minden kultúrának vannak értékei és béklyói. Nos, látszott a néni, hogy kolozsvári magyar. Kalapja az 1940-es éveket idézte. Köszöntünk neki és felajánlottuk, hogy elvisszük a táskáját, ami láthatólag nehéz, hisz mi is az állomásra megyünk. A néni kiabálni kezdett, mert attól félt, hogy el akarjuk lopni a táskáját. Azzal fenyegetőzött, hogy még hangosabban fog ordítani, ha nem hagyjuk békén. Hát ez nem normális, vontuk le a következtetést, és otthagytuk. A vonat befutása előtt a néni is megérkezett az állomásra, ugyanabba a vagonba kellett felszálljon, ahonnan édesanyánk leszállt. Ahogy ott tolongtunk a vagonajtó mellett, ránk nézett fáradt tekintetével és azt mondta: bocsánatot kérek.

Valahogy így képzelem el az igazi pünkösdöt. Az egy cél felé tartó keresztények egy-egy csomópontnál bocsánatot kérnek egymástól. Akkor is, ha többségben vannak, akkor is, ha kisebbségben. Így képzelem el a pünkösdöt azokkal a románokkal, akik 2020-ban is azt kérdezik, hogy miért nem megyek vissza Magyarországra, ha magyar vagyok? Akik a trianoni békediktátum után száz évvel sem fogják fel, hogy nem az emberek költöztek, hanem a határok változtak. Így képzelem el a csíksomlyói Mária-szobor előtt a minket elítélő római katolikusokkal való találkozást.

Engem a mostani világvjárvány újra ráébresztett arra, hogy bár szeretjük egyéni értékünket hangsúlyozni, vannak e földi létezésnek olyan csomópontjai, amelyben minden ember, legyen az unitárius keresztény vagy más keresztény, legyen az buddhista, zsidó, vagy mohamedán, tökéletes hasonlóságot mutat. A járványt mind le akarjuk győzni. A járvány okozta lelki rokkantságból mind fel akarunk gyógyulni. Az én gyógyulásom útja a megbékélésen át vezet. Együtt tudok élni, és az emberiség életének jobbulásért együtt tudok küzdeni azzal az emberrel is, aki pünkösdi ünnepén a csíksomlyói Máriának ad hálát, amiért az én unitárius hitem őseit az ő ősei legyőzték. Az én gyógyulásom útja a megtérés szent pillanatain vezet át, amikor a magam hibáját és mások vétkeit el tudom engedni, s hinni tudom azt, hogy Isten újra kiárasztja rám az ő lelkét, mert látja, hogy nekem szükségem van rá.

S miközben fegyverkezésre serkentettem magam, hogy hitemet megvédjem azokkal szemben, akik másként hisznek pünkösdkor, érzem, hogy a legkivédhetetlenebb fegyverem a megbocsátás és az elengedés, mert általuk ráébredtem arra, hogy mennyire hasonlítok minden emberre.

LELKIGONDOZÓI SZEMMEL

Szavaink hatalma

FERENCZI ENIKŐ

Hamarabb ismerkedünk édesanyánk szavainak dallamával, mint mielőtt meglátnánk szerető arcát. Az ő hangjának felismerése lesz az egyik első érzékelés e földi létben. Hamarabb tanuljuk a szavak által közölt biztosságot, boldogságot, de a félelmet és nyugtalanságot is, mielőtt meglátnánk a napvilágot.

Csodálatos ez az összeköttetés anya és gyermeke között, ez az együtt lüktetés és harmónia. Életünket átszövő biztosság ez, rezgéseit és tanításait magunkkal visszük és átadjuk gyermekeinknek.

Anya és gyermeke szimbiózisába száll be az apa. Születésünk előtt ismerős lesz az ő hangja, szavainak ereje és védelme áthatol a rétegeken és életigenlésre tanít. De az általa keltett rezgések anyánkban megismertetnek minket az összetartozás milyenségével, s hamarabb tanulunk a párkapcsolatokról, mint beszélni tudnánk.

Azt mondják, hogy nincs olyan biztosságos és örömteli érzés, mint amit anyánk méhében tapasztaltunk. Ez az átélt bizalom alapja lesz későbbi kapcsolatainknak, meghatározza embertársainkhoz való viszonyunkat, hitünket.

Ebbe a létbe csendül bele testvérünk hangjának, szavainak csilingelése. Egy másik különleges összeköttetés. Aki megsimogatja vagy éppen megbökdösi anya hasát, hogy „hahó, itt vagyok!”, és legalább egy visszajelző rúgást vár cserébe. Ő lesz a játszótárs, a szövetséges, a közeli rokon, akire mindig számíthatunk.

Már az anyaméhben tanulunk és tapasztalunk dolgokat, szavak ereje és rezgése vesz körül, a lét csodájának megtapasztalása, az életöröm, az istenhit ereje. Amit édesanyánk érez és megél, azt tapasztaljuk mi is.

Szakemberként gyakran átsuhan rajtam a fájdalom, amikor olyan emberekkel dolgozom, akik soha vagy csak részben tapasztalták ennek az állapotnak nagyszerűségét. Sokféleképpen születünk a világra, más-más batyúval indulunk útnak.

Kisebbik lányom egészen kicsi volt, amikor egyszer azzal lepott meg hazafele menet, hogy: „Anya te tudtad, hogy a gyerek választja szüleit? Én választottalak titeket!” Kicsi volt ahhoz, hogy ezt olvassa, vagy halljon erről. De azóta sokszor eszembe jut mondata. Tudom, hogy a lét misztériumába sok minden belefér, amiről tudásunk nem lehet. És ez jól van így. De tudom, hogy sokak számára vigaszt jelentene ez a filozófia, s helyzetét azzal tudná könnyedén magyarázni,

hogy azért kapott nehéz gyerekkort, mert azt „választotta”. Ez sokat segítene azon, hogy ne szenvedjen a nehéz kezdet vagy terhelt gyerekkor tudata miatt, hiszen benne lenne egyfajta döntése és szabadsága, ami sokat oldana a helyzetben. Amit tudunk, hogy unitárius hitünk szerint hajlunk arra, hogy amit kapunk (nehézségeink, szenvedéseink) lehetőséget adhatnak egy olyan megküzdési folyamatra, amiben növekedhetünk és új tudásra teszünk szert.

A szavak hatnak ránk, erejük van és súlyuk. Gyerekkorunk pozitív mondatait egy életen át őrizzük: szüleink biztató szava, nagyszüleink elismerése, kedvenc oszink vagy pap bácsik méltatása meghatározhatja életünket, éppen akkor alakítja életgömbünket felfele, amikor elbizonytalanodunk. „Merj álmodni!”, „A jég hátán is megélsz”, „Különleges vagy és sokra képes!” – olyan hamuba sült pogácsák batyunkban, amik mindig táplálni fognak. De így maródnak húsunkba a bíráló és megalázó megjegyzések is. A „bunkó vagy, fiam!” vagy „nehogy azt gondold magadról, hogy...” egy életre megnyomorító hatásúak lehetnek. Lelkigondozásban tapasztaljuk, hogy a kellően sérült gyermeki én milyen nehezen tud megoldást találni sértettségére, és mennyire könnyen válik frusztrált és nyugtalan felnőtté. Igen, tudom, hogy minden segítő visszamegy a gyerekkorig, de szinte mindenkinek van amin dolgozni (kinek kevés, kinek több), és sértett gyermeki énnel soha nem lehetünk kiegyensúlyozott, boldogságra képesek felnőttek.

Nem véletlen gyakorlat a mentálhigiénés nevelésben, hogy összesíteni kell az életünket meghatározó negatív és pozitív mondatokat (amik eszünkbe jutnak), amiket gyakran hallottunk, mert nekünk intézték gyerekként. És ez csak egy a sok gyakorlatból. Az örömműznet az, hogy tudatos munkával és némi segítséggel minden megemészthető. Életünk legmegrázóbb élményei lehetnek dobbantója egy többé levésnek, azzal, hogy bár sebeink soha nem tűnnek el, megtanulhatjuk elfogadni őket. És ebben a folyamatban új képességekre teszünk szert, szinteket lépünk nemcsak önmagunk jobb megismerésében, hanem a lét szépségeinek felismerésében, közelebb kerülve a Gondviselőhöz.

A kimondott, leírt szónak hatalma van, súlya. Lehet bántó, alázó, sértő, de biztató, simogató, gyógyító is. Meghatározhatja napunkat, gyerekkorunkat, életünket, kapcsolatokat verhet szét és emberi életeteket varázsolhat újjá.

Ennek tudatában használjuk őket.

Egyéni és közösségi lelki élet a járvány idején

Március 16-a óta országunkban kijárási tilalom van érvényben a koronavírus terjedésének megakadályozása érdekében. Szabad járásunk-kelésünk korlátozása új helyzet elé állított mindannyiunkat. Az elmúlt időszakról egyházköreink esperesei vallanak.

Azok a beszédek, amelyeket én mondtam nektek: Lélek és élet

A nagyhét és húsvét ünnepe tova-
röppent életünkben. Áldozóc-
sü-törtök, majd pünkösd közeledik. A
keresztény világ megtartó, hitet
erősítő nagy ünnepét, a húsvétot
szokatlan és eddig soha nem ta-
pasztalt módon ünnepeltük.
Templomaink zárva voltak. Cs-
pán magunkban vagy segítőtárs-
ainkkal végezhetjük és végezhetjük
az istentiszteleti szolgálatokat,
amelyeket a világhálón, televízi-
ón, rádi-
ón, újságokon keresztül tud-
tunk és tudunk eljuttatni híveink-
hez. A világméretű járvány új, eddig ke-
vésbé ismert kihívások elé állít
mindannyiunkat. Az első tanítvá-
nyok, Jézus-követők nagypéntek
utáni életéhez hasonlóvá lett kicsit
a mi életünk is. Behúzódtunk ott-
honainkba, önszántunkból vagy a
törvény kényszere alatt. Félünk és
aggodalmaskodunk. Féltjük csa-
ládtagjainkat, szeretteinket, bará-
tainkat, gyülekezeteink tagjait.
Féltjük saját magunkat, egészsé-
günket, életünket. Aggodalmasko-
dunk, mert nem tudjuk, hogy mit
hoz a holnap. Milyen veszélyek le-
selkednek még ránk, mekkora gaz-
dasági nehézséggel kell majd
szembenéznie társadalmunknak
és benne az egyes embernek, csa-
ládjainknak.

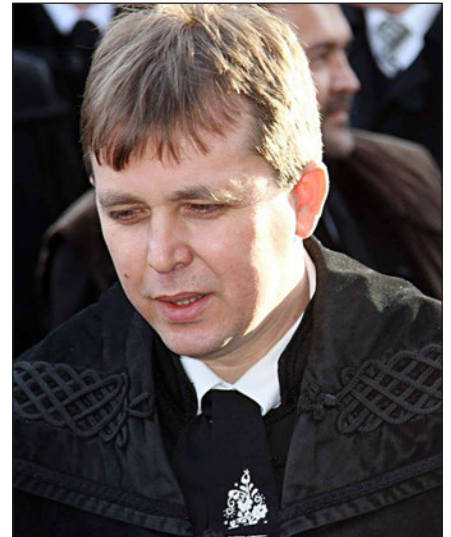
Ebben az élethelyzetünkben
bátorítóan hangzik felénk János
evangéliumából Jézus tanítása, fi-
gyelmeztetése, amelyet írásom cí-
mének is választottam: „A Lélek
az, aki életre kelt, [...] azok a beszé-
dek, amelyeket én mondtam nek-
tek: Lélek és élet.” (Jn 6,63).

A jézusi tanításban lélek van és
élet van, erő, bátorítás és útmutatás
minden időben, így jelen élethelyze-
tünkben is. Jézus hú követői, mun-
katársai jelen élethelyzetünkben
mindazok, akik készek másokért
dolgozni, gyógyítani, segíteni, köny-
nyeket letörölni, bátorítani. Akik
ebben a világméretű járványban a
mindennapok hősei. Illesse őket kö-
szönet és hála, emberi közösségünk
tisztelete és megbecsülése.

Tudom, hogy van kivétel is, és
az ember most is ember marad. A
jó, a segítségnyújtás, az emberi
mellett, napfényes emberarcunk
mellett ott van az árnyoldalunk is.
Mindazok, akik másokért fáradoz-
nak és munkálkodnak, megbecsü-
lés, tisztelet és szeretet helyett oly-
kor megaláztatást, az emberi kicsi-
nyességből és a félelemből, gyarló-
ságból fakadó rosszindulat meg-
nyilvánulásait kell elviseljük.

Édesanyámmal beszélgettünk
arról az elmúlt napokban, hogy
mennyi jóindulat, segítőkészség,
szolidaritás tapasztalható ember-
társaink részéről ebben az élet-
helyzetben, amelyben vagyunk.

Egyházunk a 2020. esztendő-
t a felelősség éveként, tematikus év-
ként hirdette meg. Minden hónap-
ban egy-egy témát kínál számunk-
ra a felelősség éve, hogy kiért, mi-
ért vagyunk felelősek mi, keresz-
tény emberek a jelen világában.
Április hónap témája a felelőssé-
günk testi egészségünkért volt. A
májusi hónap pedig a lelki egészsé-
günkért való felelősségvállalásra
hívja fel a figyelmünket. Nem talál-
hattak volna április és május hóna-
pokra ezeknél időszerűbb gondol-
tokat a tematikus év kidolgozó-
i. Felelősek vagyunk testi egészsé-
günkért, ebben az időszakban még

inkább. Lehetőség szerint igyekez-
nünk kell elkerülni a megbetege-
dést, hogy ne sodorjuk veszélybe a
magunké mellett mások egész-
ségét, életét is. A testi egészség mel-
lett éppen olyan fontos lelki egész-
ségünk megőrzése. Ebben segít az
imádság, a Szentírás, az evangéli-
um, Jézus tanítása és útmutatása.
Ebben segíthetünk mi is egymás-
nak a fizikai segítségnyújtás mel-
lett a leginkább: egy telefonhívás-
sal, jó szóval, bátorítással, erőt adó
üzenettel, együttérzéssel. A húsvét
előtti hetekben igyekeztem gyüle-
kezetünk tagjait telefonon felhívni,
üzeneteket küldeni, érdeklődni
hogylétük felől és bátorítani őket.
Az elektronikus média lehetősége
mellett ez volt a legközvetlenebb
módja annak, hogy kapcsolatba
léphessenek gyülekezetünk kedves
tagjaival. El kell mondanom, hogy
bár időnként fárasztó volt a sok te-
lefonhívás, a gyakran egész napot
kitöltő telefonbeszélgetések, ezek-
ből én magam is erőt nyertem. Hi-
szen miközben próbáltam érdeklő-
dni, híveinket megnyugtatni,
bátorítani, közben én kaptam tőlük
sok-sok szeretetet, jóindulatot, bá-

torítást. Köszönöm ez alkalommal is ezeket a lelki kincseket.

Mit hoz a jövő, mit hoznak a következő napok, hónapok? Mikor lesz vége a járványnak, és mi lesz majd azután? – kérdezhethetjük.

Húsvét és pünkösd ünnepei között hittel és reménységgel tekintünk a jövő felé. Jézussal együtt valljuk, hogy a lélek az, aki életre kelt, hogy az ő beszédei és tanításai lélek és élet. Hiszünk abban, hogy a vírusjárvány minden megpróbáltatása, nehézsége, félelme, fájdalma ellenére megtanít bennünket egymásra jobban odafigyelni, a közösségért áldozatokat vállalni, a testi egészség mellett a lelki életre, a lelki egészségre nagyobb hangsúlyt fordítani. Egyszóval jézusibb életet élni.

Morus Tamás, a 15–16. században élt angol humanista író így imádkozott:

„Uram, ha lehetséges, adj nekem testi egészséget,

Hogy ép szervekkel szolgálhassak Neked!

Adj nekem, Uram, egyenes lelket, hogy lássam, mi a jó és helyes,

Ne féljek a gonoszság támadásától, és minden ügyemet rendbe tudjam szedni!

Adj nekem, Uram, készséges lelket, mely sohasem unatkozik, nem panaszkodik,

Nem kesereg és nem érzékenyekedik!

Segíts, hogy ne törődjem mértéken felül azzal a valamivel, amit »Énnek« hívnak!

Adj, Uram, humorérzékelt! Segíts, hogy értsem a tréfát,

Hogy vidám legyek, és másokat is fel tudjak vidítani!”

Ezeknek a gondolatoknak a szellemében éljük életünket ezekben a megpróbáló hetekben. Legyünk óvatosak, elővigyázatosak. Vigyázzunk egymásra, vigyázzunk másokra. Ne a csüggedés, a félelem, az aggodalmaskodás legyen úrrá rajtunk, hanem a bizalom, a szeretet, az együvé tartozás, a jézusi lélek munkáljon mibennünk.

KECSKÉS CSABA

Tegyem meg magamért!

Már egy ideje éreztem, hogy jó lenne változtatni bizonyos dolgokon. Most, a járvány miatt kialakult helyzetben, lehetőség nyílt rá. Az elmúlt napokban nagyon sok gondolat és kérdés kavargott a fejemben: Miért hoznak katonai törvényeket? Meddig tart a kijárási tilalom? Hány ember fog megbetegedni? Mikor találják meg a vírus ellenszerét? Meddig kell üres templomban prédikálnom? Mit teszek, ha én is megbetegszem? Ezek miatt töltött el aggodalom. Azonban Szabó Péter motivációs előadót hallgatva azon kezdtem morfondírozni, hogy mit tehetnék saját ma-

gamért. Az ő javaslatára két kérdést tettem fel magamnak: Mi az, amin nem tudok változtatni, és mi az, ami tőlem függ?

Ha lelki egyensúlyomat és békémet meg akarom tartani, azokat a dolgokat, amin nem tudok változtatni, el kell fogadnom. Aztán számba vettem azokat is, amin tudok változtatni és elhatároztam, hogy megteszem. Az első az volt, hogy kikapcsoltam a tévét. Tudatosan megszüntettem az életünkre egyik legerőteljesebb negatív befolyással bíró hírforrást. Az interneten minden fontosabb hír eljut hozzám, és igyekszem mindig hiteles forrásokból informálódni. Továbbá megváltoztattam az alvási szokásaimat. Az évek óta kialakult 5-6 órás pihenés helyett, visszatér-

tem a normális alvási ciklusra. Így sokkal frissebben ébredek, és napközben is jobban érzem magam. Igyekszem jobban odafigyelni az étkezésemre, hogy tiszta és jobb minőségű étkeket fogyasszak.

Rendszeresen hallgatok előadásokat, telekonferenciákat, amelyek pozitív irányba viszik a figyelmeimet. Nagyobb hangsúlyt fektetek az olvasásra. Az irodámban nagyon alapos takarítást végeztem: kidobtam minden olyan fölösleges dolgot, amelyek évek óta csak foglalták a helyet. Rájöttem, hogy ebben az időszakban is szükség van a tervezésre, mert a zoomos beszélgetésekkel, a Facebook böngészésével nagyon hamar elrepülnek az órák. Az hiszem, ebben az időszakban sem szabad elfeledkezni az apostoli figyelmeztetésről: „Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek; ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt, mert az idők gonoszak. Éppen ezért ne legyetek meggondolatlanok, hanem értsétek meg, mi az Úr akarat.” (Ef 5,15–17)

Szerintem az Úr akarata az, hogy megtaláljuk és megtartsuk önmagunkat, felismerjük életünk legnagyobb, legnemesebb célját és elérjük azt.

Tegyük meg magunkért!

DIMÉNY JÓZSEF

Lelki egészség, egyensúly és megmaradás

Különleges világban különleges napokat élünk. Habár fizikailag kijárási tilalmaknak kell engedelmesskednünk, a lelki és szellemi élet terei szárnyalási lehetőséget kínálnak. A leggyakoribb kérdés: – Hogyan véseled, éled át? – A mindennapi életem megváltozott. Magammal és a lehetőségekkel többet foglalkozom, mert van rá időm és alkalmam. Tükörbe nézek, s látom azt, amit eddig oly ritkán. Kertemben dolgozom, hogy körülöttem szebb legyen a természet és a világ. Magot hintek, fát metszek, fűvet

nyírok, gyomot takarítok, kerítést javítok, hogy hitem megmaradjon, s erősebb legyen. Két vagy három naponta kimegyek, hogy számlát fizessek, s a mindennapit megvásároljam, biztosítam a betevőt. Naponta megkeresem híveimet telefonon, sokat beszélgetek, lelki táplálékot adok és kapok, nem várom, hogy a híveim magukra maradvá keressenek vigaszt, s én tétlenül, begubózva maradjak. Elektronikus levelesládámat naponta megnézem, élek a világháló adta lehetőségekkel: fényképeket nézek, leveleket írok, régi és új barátok

közt, magammal és embertársaimmal jól elvagyok. A vasárnap az vasárnap marad továbbra is, mert szól a harang, tárul a templom ajtaja, s a szolgálatot kötelességemnek tartom, el nem marad. Kedves híveim...! – mondom az imát, énekelem a zsoltárt, mert ünnepi díszöltött lelkem s körülöttem a világ. Jön is a megnyugtató válasz az online felületen: Úgy legyen! Ámen! Isten áldja! S gondolom, e mai nap sem telt el hiába. Bízom a jó Istenben, hitem nem lankad, reményem gazdagabb, s a boldog találkozás embertársaimmal el nem maradhat. Adjon a jó Isten minden jót! Kirtartást, lelki és testi megmaradást.

SZENTGYÖRGYI SÁNDOR

Változás

A jelenlegi helyzetünk nagyon különleges és nehéz élethelyzet. Egy

világháború, amit látszólag egy vírussal szemben vívunk, de lényegében országok, népek és emberek egymással. Sőt önmagunkkal is. Egy nagy átformálódás, amiben tudjuk, hogy honnan jövünk, de nem tudjuk, hogy hová jutunk. Csak azt tudjuk, hogy olyan folyamat indult el, aminek mindenképpen nagy változás lesz a vége bennünk is, a társadalomban is, a gazdaságban is, és a világ sok-sok területén. Esperesként, két kis falu lelkészeként, a Hagyományos Székely Jövő Központ egyik vezetőjeként egy pörgő életből hirtelen egy lelassult, átalakuló élethelyzetbe kerültem. Nem lehet istentiszteletet tartani, kínlódnunk az internetes szolgálatokkal, nyolcszemélyes temetési szertartásokat tartunk, ahol a szolgálókon kívül két családtag vesz részt, nincs vizsgálószék, nincsenek táborkok. Még szerencse, hogy van a szociális konyha, így van ok kimozdulni, s ténylegesen részt venni a segítségnyújtásban. Ebben a helyzetben számomra a kétkezi munka adja a lelki megújulás lehetőségét. Kertészkedem, fákat metszek, a szőlősben dolgozom, fát vágok, karbantartok, fúrok-faragok, építetek stb. Közben gondolkodom, elmélkedem, imádkozom.

Most azok a szerencsésebbek, akik nincsenek panelbe zárva, hanem van egy kis kertjük, udvaruk, ahová kimehet a család, a gyerekek. Így részt vehetnek a természet megújulásában, s a tevés-vevés, rendrakás, tisztítás, ültetés, ápolás nemcsak a beszűkült környezetben, hanem a lélekben is megtörténhet. Megérezhetjük, hogy részei vagyunk a teremtett világnak, s megtanuljuk értékelni azt, ami eddig természetes volt.

Az inkább bezártakért és az idősekért aggódom inkább, akik megfélemlítve, megalázva élik napjaikat. Nekik jólesik a telefonos megkeresés, segítség a kommunikációban, bevásárlásban.

A napokban az *Ezeregyéjszaka meséit* olvastam. Gyerekkorom egyik kedves olvasmánya volt, de

most, felnőtt fejjel másként értékelem, s elámulok, hogy a sok ezer éves keleti bölcsességek mennyire érvényesek ma is. Egy ilyen reménykeltő bölcsességgel zárom ezt a rövid írást: „Búba menekültnek mondd: a bánat nem örök, / A gond is elrepül, akár az örömmök.”

LŐRINCZI LAJOS

A „maradj otthon” értelmezése és megélése

2020 márciusa változásokat hozott mindannyiunk életében. Nagy készülődéssel közeledtünk nemzeti ünnepünkhöz. Aztán a hivatalos híradásokból arról értesültünk, hogy az életterünk egyre korlátozottabb lesz. Az első dolgom az volt, hogy az egyházközségi programokat lehetőleg úgy függesszük fel beláthatatlan időre, hogy azt bármikor újra lehessen indítani. Munkaülésünket március 16-án még rendszeren megtartottuk az egyházközségi alkalmazottaival, majd az elnökség tagjaival eldöntöttük, hogy a telefon és világháló segítségével intézzük közösségi dolgainkat, megszervezve a világhálós istentiszteletek élő közvetítését is.

Ez az időszak lehetőséget nyújtott arra, hogy többet foglalkozzak magammal. Több alkalommal vettem kezembe a Szentírást. Olyan részeket olvastam el, amelyeket utoljára egykor a teológián, vagy azelőtt gyermekkoromban. Engedtem, hogy a csendben Isten szólít-

son meg újból, és vezesse a szívemet, értelmemet újabb felismerésekre. Sosem voltam elcsüggedve. A családtagjaim: feleségem és lányom mindvégig mellettem vannak. Olyan ez az időszak, mintha egy filmet lelassítanának, s apró filmkockái lassan peregnének alá. Jókat beszélgettünk az étkezések közben és után. Több alkalommal römiztünk együtt, amit csak nagy ünnepeken szoktunk. Terveztük a jövőt a családi légkörben, a gyülekezet építésében. Tartottuk a kapcsolatot a belső emberekkel és nőszövetségi tagokkal. Felhasználtam minden digitális lehetőséget, hogy élő kapcsolatom legyen a közösség tagjaival. Több időt szenteltem az olvasásnak és a művelődésnek. A könyvek olvasása egy olyan világba repített, amely a szellem és a lélek birodalma. Néha nehéz volt letenni a könyvet a kezemből és elvégezni a legszükségesebb tennivalókat.

Az én életem is nagyon lelassult. Szőlőt és fát metszettem a lelkési lakás kertjében. Ágyásokat készítettem a zöldségeknek. Öntözőrendszert készítettünk elő. Pályázatot számoltam el és készítettem elő. Tartottam a kapcsolatot a tervezővel, így sikerült a lelkési lakás javítását elindítani, és a templom javítására az engedélyt megszerezni. Bibliamagyarázatot és a konfirmandusok számára élő közvetítéssel vallásórát igyekeztünk tartani, kisebb-nagyobb sikerrel.

Mindig szerettem egyedül lenni az irodában, elcsendesülni. S közben imákat és egyházi beszédeket írtam szolgálataimhoz. Ráébredtem arra, hogy ebben a nehéz helyzetben egyeseknek még nagyobb szüksége van a lelkészre, mint úgy általában. Ezért megszerveztem a lelkigondozás lehetőségét a gyülekezeti tagoknak, vagy éppen az azt igénylőknek.

A kert fáinak rügybontásában és virágzásában jöttem rá arra, hogy mindenkinben ott szunnyad az újrakezdés, újjászületés. Csak egy kis fény, egy kis meleg kell, s máris virágba borul az életünk és termést hoz, akár csak a gyümölcsfák. De ahhoz vigyáznunk is kell magunkra, hogy korai fagy, vagy éppen jégeső ne ártson a lélek gyümölcsöskertjének.

Én úgy tekintek erre az időszakra, mint a töltekezés lehetőségére, amikor érzelmileg és értelmileg fel tudom magam tölteni ahhoz, hogy én is tudjak magamból adni reményt, hitet, kitartást és lendületet. Jelenleg éppen Albert Camus *A pestis* című könyvét olvasom, amely igencsak összhangban van mondanivalójával a mai kihívásokkal.

Kívánom, hogy minden unitárius testvérem találja meg önmagát ebben a kihívásban. Lelje örömet a szeretteivel való időtöltésben. És töltekezzünk együtt az imádságokkal, az énekekkel és közös tevékenységekkel, amelyeket önmagunkért és családjainkért teszünk. A jó Isten legyen velünk ebben a megpróbáló időszakban és adjon nekünk apró örömeket, lelki élményeket.

SIMÓ SÁNDOR

A szabadság megtartása

A felkérés óta önvizsgálatot tartva, arra a felismerésre jutottam, hogy egy pillanatra sem merült fel bennem, hogy bármi is veszélyeztetné, akár a legkisebb mértékben is a lelki egészségemet a megváltozta-

tott élethelyzetben. Természetesen nem is tettem érte semmit, mivelhogy nem is kellett. A testi egészségem érdekében sem tettem semmivel többet, mint azelőtt. Igyekeztem minél többet megtartani a megszokott életformámból, a lehető legnagyobb mértékben élve az adott helyzet lehetőségeivel. Most is ezt teszem.

Az első néhány nap alatt megállapítottam, hogy a híradások teljes mértékben találgatások és manipulatívak. Különösen a kormányzat részéről érkeznek. Sőt ez utóbbiak minden igazságtartalmat nélkülöznek. Dilettáns, hozzá nem értő országvezetőink kerültek. Ezért nagyon hamar el is zártam a hírcsapokat.

Azt is gyorsan felmértem, hogy a tanácsok osztogatása az egyik leghiábavalóbb dolog, amit tenni lehet. Így egyáltalán nem is gyakoroltam és magamat sem engedtem befolyásolni semmilyen szinten.

Egy dolgot viszont következetesen gyakoroltam. A jó és kizárólagosan a jó hír közvetítését. Elsősorban szentírási alapon. Mert a rémhíreknek, riogatásoknak, halálhíreknek semmi keresnivalója a mindennapjainkban. Nemcsak most, hanem soha. Arra a következtetésre jutottam, hogy az életnek szabadság nélkül nem sok értelme van. Így sokkal nagyobb az igyekezetem a szabadságom megőrzésére, megvédésére, mint az egészségemére. Akár testi, akár lelki vonatkozásban.

TÖRÖK ISTVÁN

Elmélkedés járvány idején

SZABÓ LÁSZLÓ

• Kedves unitárius és más felekezeti testvéreim! Alkalmi elmélkedésemben bátorító és hiterősítő gondolatokat szeretnék megosztani önökkel a koronavírus-járvánnyal kapcsolatban.

Papnövendékkorunkban arra tanítottak, hogy a bibliai alap gondolatok üzenetét – idegen kifejezéssel élve – aktualizálni kell, vagyis érthetővé kell tennünk azokat a mindenkori élethelyzetünkre vonatkozóan. A koronavírus-járvány lassan hónapok óta a mindennapi életünk alapvető kerete, érzéseinknek és cselekedeteinknek fő rendezője. Ilyen vész helyzetben nem kerül különösebb erőfeszítésbe az alap gondolatként választott jézusi biztatás időszerűsítése, mert minden múltbeli erőforrás és jövőbeli reménység egyidejűvé válik a tudatunkban.

2020 tavaszán a figyelem szinte teljes egészében a világjárványra irányul: az önfeláldozóan küzdő egészségügyi dolgozókra – akiknek ezúton is köszönjük a kitartásukat! –, a kutatókra és más szakemberekre, akik versenyt futnak az idővel értünk – szorítunk nekik, hogy mihamarabb célba érjenek! –, de jut ebből a figyelemből bőségesen a haszonleső politikusoknak is, akik komoly erőfeszítéseket tesznek naponta a népszerűsítésük lehetőségeinek a kiaknázásáért. Illesse tisztelet közülük a kivételeseket, akiknek helyén van az eszük és a szívük, akik tudják, hogy mikor kell szerepelniük, és mikor kell háttérbe vonulniuk, akik nem érzik mindentudónak – vagy szinte félistennek – magukat, hanem hallgatnak a hiteles szakvéleményekre és ez alapján hoznak döntéseket, nem silány érdekek rabságában. Kívánjuk, hogy az élet feltétlen tisztelete és az önzetlen emberszolgálat vezérelje mindnyájukat, mert így – a népszerűségvesztésük pótlására – nekik is jut majd a mennyei jutalomból!

Visszatérve az időszerűsítés kérdésére, felidézem 1989 megváltó karácsonyát, amikor Európa keleti szegletében átéltük az első olyan – népfelkelést követő – államhatalmi változtatást, amelynek egyes részeit a televízióban élőben közvetítették. Az azóta eltelt három évtizedben sok történelmi eseményt láthattunk – úgymond – valós időben, azonban ilyen méretű világjárvány folyamatos terjedését még nem követhettük ennyire naprakészen és részletesen. Arra kell vigyáznunk, hogy a ránk zúduló információáradatban valamelyest eligazodjunk, az igazán hasznos tudnivalókat megértsük és széles körben alkalmazzuk.

Milyen jó lenne, ha ismereteink bővülésével az emberi szolidaritásunk is kiteljesedne! Nem arra az elméleti együttérzésre gondolok, amivel egész nap sajnálkozunk kellene a képernyő előtt mások szenvedése láttán, hanem arra utalok, hogy néha imád-

kozzunk azokért, akikért szívünk diktálja az imádságot, bátorítsuk azokat, akik csüggednek, és képességeink szerint cselekvően is vegyünk részt a rászoruló megsegítésében. Nem látszatmegnyilvánulásokat szorgalmazok, hanem csendesen kifejtett segítség-

„De Jézus azonnal megszólította őket, és ezt mondta: *Bízatok, én vagyok, ne féljete!*”

(Mt 14,27)

nyújtásokat és más hasznos cselekedeteket a járvány elleni harc bármelyik porszemnyi területén.

A világjárvány fejleményeinek közvetítését illetően felhívom figyelmünket egy sajátos veszélyre, és pedig az együttérzést tompító hatásokra. Arra utalok, hogy az ún. hírértékkel bíró statisztikai adatok érzéketlen csomagolása gyakran tárgyiasítja az emberi életet és méltóságot, a betegséget és a szenvedést, de még a halált és a gyászt is. Példaként idézek a mai napkezdő romániai hírekből: *Sorra dőlnek a rekordok! Megvan az n-edik haláleset, s ezzel át is léptük az újabb nagyságrendet.* – Olvashatjuk és hallhatjuk naponta az ilyenfajta híradásokat, amelyek nemcsak megfogalmazás szempontjából helytelenek, hanem kegyeltsértőek is. Udvarias hírfogyasztóként akár még tetszésünket is kinyilváníthatjuk, azaz „lájkolhatjuk” a legfrissebb tragédiákat. Mintha sportközvetítés közben értesülnénk arról, hogy újabb érmet szereztünk egy világversenyen. Istenem, hova kerültünk?! Mit számít ebben az értékválságban, hogy a járvány n-edik halálos áldozata ki volt? Lehetett egy szeretett nagyszülő, egy áldozatvállaló egészségügyi dolgozó, lehetett szolgálatot teljesítő gyógyszerész, bolti elárúsító, utcaseprő vagy netán egy kisgyermek, akiknek az elvesztése mérhetetlen gyászt és örök hiányt okoz szeretteiknek. A hír csak annyi, hogy „megvan” az n-edik áldozat... Éppen ezért mi imádkozunk értük, az elhunytakért, a járvány áldozatainak lelki üdvösségéért, imádkozunk azért az emberi méltóságért, ami földi életük legvégén számukra nem adatott meg, imádkozunk együttérzően azokért a gyászolókért, akiknek az újabb áldozat nem statisztikai adatot jelent, hanem családtagjuk, barátjuk, hozzátartozójuk tragikus elvesztését.

Ha már együttérzésről „papolok”, akkor irgalmaságra intem mindnyájunkat, ha néha az áldozatokat hibáztatnánk, és önmérsékletet ajánlok, ha netán könnyelműen ítélkeznénk a fertőzésveszélynek foko-

zotán kiszolgáltató embertársaink és közösségeik felett. Hadd emeljek szót azon vendégmunkások mellett, akiknek java része nem jókedvében és nem kalandvágyból hagyta el szülőföldjét és családtagjai egy részét, hanem megélhetési kényszerből, az elmúlt évtizedek gazdasági lehetőségeit államhatalmi szinten szétlopkodó, befolyásos bűnözők miatt.

A nemzetközi bűnbakkeresés terén úgyszintén elkeserítő a helyzetkép. Kezdetben a nyugat-atlanti világrész szidta a kínaiakat, aztán néhány hét múlva egyre több európai országban szidták az olaszokat, napokon belül más földrészeken élők kezdték szidni az európaiakat, most pedig világszerte mindenütt hibáztatunk valaki másokat, kivéve saját magunk rossztetteit. Még most sem vagyunk képesek belátni, és legalább részben jóvá tenni az ősbűneinket: környezetünk tönkretételét, a hátrányos társadalmi rétegek kizsákmányolását, a felelőtlen fogyasztói szokásainkat vagy a jelenlegi fegyelmetlenségünket és együttérző képességünk hiányát.

Ebben a vészhelyzetben álljunk hát meg egy pillanatra, ébredjünk fel, váltsunk szemléletet gyökeresen és néha imádkozzunk. Adjunk hálát Istennek, ha szeretteinkkel együtt életben vagyunk, köszönjük meg a

Gondviselőnek, hogy az elmúlt hetekben kegyelmi időt nyertünk a felkészülésre, és ma már sokkal többet tudhatunk a személyes és intézményi tennivalónkról, mint amennyit egy-két hónappal ezelőtt bármelyik közember tudhatott a járvány fogadtatásáról. Gondoljunk arra is: ha a nyugati útjára indult vírus Észak-Olaszország helyett a kolozsvári repülőtéren landolt volna, mi lenne most a városunkban és országszerte?! Szidnánk-e bárkit is, vagy minket szidna a fél világ, miközben mi temetnénk és gyászolnánk a halottainkat.

Kedves testvéreim! Befejezésül azzal biztatom magunkat: bármilyen megpróbáltatás várjon ránk, hittel nagyobb esélyünk lesz fogadni, értelmezni, elviselni és feldolgozni azt, ami bekövetkezik életünkben. Nincs más választásunk, csak előre menekülhetünk: a hit erejével, az emberszolgáló közösségi szolidaritás útján és a fegyelmettség eszközeivel. Ha mindnyájan ezt tesszük, csak akkor van okunk remélni, hogy felsüt majd a nap sugara az emberiség egére, és a járvány közös leküzdése újfajta szolidaritás és világszintű összefogás alapjait veti meg. Addig is: bizzatok, bátorság, ne féljete, mert velünk az Úr, és ha ő velünk, kicsoda lehet ellenünk! Ámen.

A megtapasztalásról

Amikor megkaptam a felkérést, hogy írjak egy cikket az egészség témában, igent mondtam, bár valami nyugtalanított. Nem volt időm ezzel a nyugtalanító valamivel bíbelődni, mert közbejött a koronavírus, és amiatt kellett nyugtalanodnom. De közben azért az egészség témájú cikk is jelentkezett időnként, mintegy hatalmasakat, ironikusakat röhögve, hogy na, ezt jól megkaptad, most aztán kösd fel a gatyád! Ugyan, mit is fogsz tudni írni az egészségről MOST? A koronavírus sok mindenről lerántja a leplet, nemcsak arról, hogy mennyire felkészült vagy sem egy kórházi rendszer, egy orvosi gárda, egy ország kormánya stb., hanem arról is, hogy mi mennyire élünk önáltatásban.

Az egyik önáltatásom az volt, hogy ez az egészség-téma nem áll olyan messze az én megszokott témáimtól, írtam is már erről, majd csak írok valamit határidőig. Annak ellenére fogok írni valamit, hogy nem igazán szeretem, ha egy megadott témára kell írnom. Nos, ez már bűzlik, messzire érzik a szaga. Hogy itt valami alakoskodás van. Mi az hogy „majd csak”, meg „nem igazán”...? És nem írtam semmit. Mert hogyan is írhatnék, úgy általában hogyan írhatnék egészségről, betegségről, amikor nem vagyok orvos, és a koronavírus ideje alatt hogyan írhatnék erről a témáról, amikor mindenkit a koronavírus érdekel úgy, hogy nem vagyok epidemiológus szakember? A találgatásaimat írjam ide? A feltételezéseimet? Adjak receptet arra,

hogyan maradj egészséges koronavírus ideje alatt úgy, hogy a hasamra ütök, beöltöztetem szavaim hihető ruhába és eladom?

Az igazság az, hogy senki nem tudja, sem azt, hogy mi az egészség, sem azt, hogy mi a betegség, sem azt, hogy mi ez a koronavírus. Ha viszont belenézek egy élő ember szemébe, azonnal látom, hogy élő, ha belenézek egy halott szemébe, látom, hogy meghalt. Az életet magát viszont nem látjuk, csak úgy láthatjuk, amennyiben formát ölt. Amikor valamit vizsgálunk, mindig felületet, felszínt vizsgálunk, bármilyen apróra vagdaljuk, bontsuk, felületet vizsgálunk. Az, ami belül van, és amitől eleven valami, az vizsgálhatatlan. Ha valami vizsgálhatatlan, nem marad más hátra, mint a megtapasztalás. Ebben a pillanatban tapasztalom, tudatában vagyok annak, hogy élek. Hogy valami, ami nem az enyém, nem tőlem függ, átáramlik rajtam, ennek köszönhetően vagyok élő ember. Ez az életáramlás akkor is van, amikor beteg vagyok. Az élet akkor is beszél hozzám, éltet és alakít, amikor egészséges vagyok, és akkor is, amikor beteg vagyok. Néha összefüggéseket fedezek fel, néha hosszan húzódik el a betegség, máskor pillanatok alatt gyógyulok fel belőle. A betegség is az élet árama, így a betegség maga is nagyobb nálam, segít megtapasztalni valamit, tudomásul venni valamit, amire korábban nem voltam kész. Sem akkor, amikor egészséges vagyok, sem akkor, amikor beteg vagyok, nem tudom, igazából nem tudom, miért vagyok ez vagy az. Lehetnek elméleteim,

láthatok meg összefüggéseket, lehetnek felismeréseim, adhat az orvos receptet és gyógyszert, de semmivel, az égvilágon semmivel sem tudom bebiztosítani magam a betegség ellen, tartósítani az egészségem.

Sem az egészség, sem a betegség nem kontrollálható, mert az élet része, azé az életé, ami átáramlik

rajtunk, ami nem a miénk, és nem függ a mi akaratunktól. Ha valaki azt hiszi, hogy bármelyik mégiscsak a mi akaratunktól függ, akkor gondoljon a halálra, ami mind az egészséges, mint a beteg életnek véget vet, akaratunktól teljesen függetlenül.

GERGELY EDŐ

A feltámadó vírus

ADORJÁNI ALPÁR

• Nemzedékekre visszamenőleg nem tapasztalt hónapokat érünk. Olyan korlátozásoknak vagyunk kénytelenek engedni, amelyek még a legpusztítóbb háborúkban sem fordultak elő. 2020-ban nem merünk az utcára menni, nem merünk közeli ismerőseinkkel találkozni egy még eddig ismeretlen vírus miatt.

Mindig az ismeretlen az, amitől félünk. Mindig az idegen természet az, amit nem tudunk magunkba fogadni. Ezzel szemben pedig mit üzen a Szentírás? Azt, hogy: „Ne féljete!” Mégpedig háromszázhatvanöt-ször. És még példát is mutat. A számtalan tanítás, gyógyítás meg példázat után a próféták életpéldája is ezt sugallja.

A Biblia rámutat arra, hogy főleg félni nem érdemes, mert minden pusztulás után ott van a feltámadás, az újrakezdés. Az erdőtűz után újra kihajt a növényzet, a gyárak bezárása után következik a tiszta égbolt és a túlterhelt forgalom felszámolása után pedig ismét hallható a madárcsicsergés.

Az alternatív gyógymódokról szóló cikkek a C-, D- és E-vitamin-dózisokról szólnak. Testünk egészségének megőrzésére való törekvésünk közben elfelejtjük, hogy talán a bajt először legbelül kellene orvosolni. Legelőször magunkban, a lelkünkben kell felismerni az egészséges értékrendtől való elváltozásokat, s ott helyre tenni dolgokat. Talán a vírus nem is bántana minket, hogyha nem találna rajtunk gyenge pontot. Talán szépecskén megbarátkoznánk vele, ahogy számtalan más vírus is velünk él.

A juhászkutya csak azokat ugatja meg, akiről látja, hogy félnek. Talán ha egészséges viselkedésű, bátor lelkületű ember érkezne feléje, nem viselkedne olyan vadul. Különösen ha megkapná azt az élelemadagot meg simogatást, ami neki is kijár mint élőlénynek.

„Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja.” (Mt 6,34) Az estéli hírek elhalálozásokról szólnak, számokról, kórházakról. Gyógyszerekről, amelyeket néhány hónap múlva már forgalomba is hoznak, és el fogják hozni a megváltást. Hidroxiklorokin és ribavirin nevű hatóanyagokról, ebola, malária és

HIV-vírus elleni gyógykezelések koronavírus-fertőzés elleni bevetéséről szólnak a híradások, biztatgatnak lecsendesedésre. Miközben nincs elég orvosi védőfelszerelés, de az etikai szabályokat is felrúgják, és még nagyon sok helyen hiányzik az alapvető jóézés, első hét év otthoni nevelés, ahogyan a románok mondják.

A legalapvetőbb közösségi igényeinket is lecsökkentettük. Talán felkészülés egy még nehezebb időszakra? Talán következhet még rosszabb? Igen. Eljöhethet az az időszak, ami a jelenleginél is súlyosabb lehet, és akkor is rá fogunk jönni, hogy mennyire nem vagyunk rá felkészülve.

Unokáink majd kitörő nevetéssel fogják vicceikbe építeni, hogy mennyire esendők voltunk 2020 tavaszán. Mennyire gyermeki módon viselkedtünk. De főleg azt, hogy mennyire gyermekellenes körülményeket kreáltunk számukra. Nem is oly rég minden jóval s széppel elhalmoztuk őket, minden kívánságukat teljesítettük, s most egyszeribe bezártuk őket hetekig egy lakásba. Megtiltjuk a látogatásokat, s nem engedjük a barátaikkal való találkozást.

A húsvéti ünnepkörben megemlékeztünk a jeles tanítómester utolsó útjairól. Az emberi gyarlóság tömegeket megfertőző megnyilvánulásai után pedig örvendhettünk a jézusi tanítások továbbélésének.

Az öntudatra ébredés ünnepén azonban a tanítványokkal együtt rádöbbenhetünk saját közösségi felelősségünkre. Ekkor lábra kap mindaz, amiről azt hittük, most már örökké elveszett. Amiről úgy tudtuk, hogy végleg megsemmisítettük, és nincs többé, fel fog tűnni egy adott pillanatban, és szárnyakat bont. A lelkünk épülésére nemzedékeken át él tovább emlékeztünkben, hagyományainkban és szertartásainkban.

Ugyanúgy fogunk tudni összefogni, s következtéseket levonni 2020 pandémia sújtotta tavaszán is. Minden bizonnyal sokan lesznek, akik észreveszik üzenetét s lesznek elegenden, akik a megfelelő változtatásokat életbe is fogják léptetni a folytatáshoz. Kezdjük hát legelőször mindezt magunknál, s a saját lelki világunkat készítsük fel az elkövetkező korszakra és a következő egyházi nagy ünnepre, pünkösdre.

Testedzéssel az egészségért

Benczédi Zsófia (VI. év), Nagy Norbert (II. év), Szombatfalvi Etelka (IV. év) és Szócs Előd (V. év), olyan teológiai hallgatók, akik életük részévé tették a rendszeres mozgást, az egészségükre való tudatos odafigyelést, mert úgy tapasztalták, a test karbantartása a mentális, a lelki egyensúlyuk megőrzésében is segíti őket. Életmódjukról a médiareferens faggatta őket.

• Milyen szerepe van a mozgásnak, a sportnak a mindennapi életedben? Mikor kezdtél el úgy igazán sportolni?

Zsófia: Szaladni és úszni jártam, nyáron előkerült a bicikli is, de a gyalogtúrák is fontosak voltak számomra, így a Via Unitariana egyházi gyaloglótábor is.

Hetedikes koromban kezdtem el szaladni, majd középiskolásként Udvarhelyen is folytattam. Mindez onnan indult, hogy osztálytársaim kezdtek megjegyzéseket tenni a testalkatomra. Hogy lefogyjak, elkezdtem szaladni. Nyolcadikban egy félévet lányfociztam, de nem találtam megfelelőnek, így folytattam tovább a szaladást. Az atlétikai edzéseket a bentlakás szigorú programja miatt le kellett mondjam, hiszen sokszor nem tudtam menni.

Az idők folyamán az esti szaladás maradt meg az életemben. De a déli, reggeli szaladásoknak külön hangulata van, hiszen ekkor még nem szalad olyan sok ember, s a természettel, csicsérgő madarakkal ébredek.

Előd: Gyermekkorom óta nagy mozgásigénnyel rendelkezem, így hát a sport mindig jelen volt. Úgy tartom, 2016 óta szaladok, akkor futottam le az első maratont, előtte nem fektettem különösebb hangsúlyt csak a szaladásra, persze bármilyen sportot végeztem, a szaladás volt az alap.

Etelka: A mindennapi életemben a sport fontos helyen van, és mindig kerül idő, energia rá, mert számtalanszor megtapasztaltam azt, hogy csakis gazdagabbá válok általa. Öt éve kezdtem el tudatosan sportolni, ez azt jelenti, hogy a heti 3-4 óra aktív mozgás életem egyik legszebb, legminőségibb idejét képezi.

Norbert: A mozgás rendszert és keretet ad a mindennapi életemnek, és ez határozza meg, hogy a többi tevékenységeim milyen időközönként történnek. Napi szinten két fajta mozgásformát végzek: minden reggel éhgyomorral kar-

Benczédi Zsófia

diomozgás, ez gyors séta vagy lépcsőzés, néha szaladás – de a szaladás nem a kedvencem. Ennek anyagcsere-gyorsító hatása van, ami nagyon fontos számomra, valamint jótékony érrendszeri hatása is van, felpeszdit, elindítja a napot, és szerintem jobb, mint három kávé. A másik mozgásforma délutánonként egy- vagy másfél órás testépítő súlyozás.

• Milyen mozgásformákat végzel?

Zsófia: A szaladás mellett a túrázást. Már vagy hét alkalommal vettem részt az egyházi gyaloglótáborban. Olyan felejthetetlen élményeket kap az ember, amelyek miatt mindenkinek ajánlom, hogy legalább egyszer próbálja ki.

Előd: Most leginkább a futás jelenti számomra a mindennapi sportot. Emellett szoktam néha triatlonozni, ami a futás mellett az úszást és a biciklizést foglalja magában. Ezekben inkább az motivál, hogy minél nagyobb legyen a kihívás és a táv. De ebben az évben inkább a futásra koncentrálok, vannak

olyan versenyek, amelyek kifejezetten arra alapoznak, hogy minél hosszabb legyen a táv. Szerves része a futás az életemnek, minden nap elmegyek és mozgok valamit, egy hétből hat napon keresztül szaladok, a hétfő pihenőnap, és minden második nap végzek erősítést: főleg törzs erősítést, illetve bármiféle más edzést is.

Etelka: Kislánykoromban is aktív voltam, gyakran táncoltam, bicikliztem, és egy ideig nagyon menő volt az ugrókötelezés. Ahogy felcseperedtem, a hullahoppkarikával kezdtem kacérkodni. Még ma is megmosolyogtat azon naplóbejegyzésem, ahová bejelöltem pár nap után, hogy végre már húsz percig bírom forgatni megállás nélkül.

Újabban a step hullahoppozást tanulgom, ez azt jelenti, hogy a méréseim szerint 3-4 km-t is lépkedve karikázok, és más gyakorlatokkal színesítem a folytonos mozgást, így nem csak a hasfalamat, hanem a karomat és lábaimat is egyszerre erősítem. Pár hete elkezdtem a könnyű hullahoppal újabb kargyakorlatokat, amelyek nagyon sok mindenre tanítanak: síkokban bánni a karikával, fogástrükköket, és ami a legfontosabb lecke volt számomra, az a karika feldobása és elkapása a legmegfelelőbbképpen, mivel ez által úgy éreztem, az elengedés és megérkezés művészetét fejleszttem nem csupán fizikailag, hanem lelkileg is. A hullahoppos edzésemet többnyire megelőzi a szaladás.

Norbert: A testépítést azért választottam, mert nagyon sokáig mellettem volt az első unokatestvérem, aki mindig példakép szerepet töltött be az életemben, és ő már űzte ezt, amikor elérte a 16 éves életkort. Én négy évvel va-

gyok nála fiatalabb, s mindig is azt vártam, hogy az ő példáját követhessem. Másrészt volt időszak, amikor elhíztam, volt olyan időszak, hogy mindenkinél kisebb voltam, ez persze annak is köszönhető, hogy alacsony a termetem, és mindig az utolsó voltam a tornasorban. Így hát az unokatestvérem példáját követve én is szerettem volna gyarapodni, megnőni egy kicsit.

• **Mi az, ami motivál például a borongós napokon, hogy felkelj s mozogj? Van-e sportolói példaképed?**

Zsófia: Az a folyamat, hogy odabent rendet rak az ember. Vannak az embernek olyan dolgai, amelyeket nem tud mással megbeszélni.

Előd: Azt hiszem, egyfajta edzésfüggőség alakult ki bennem, ha nem megyek el szaladni, kimarad egy edzés, akkor azt lelkiismeretfurdalás követi. Ezért én alakítom ki magamnak a programot. Ez azért is könnyű, mert a futás bármikor, bárhol elvégezhető, tudok alkalmazkodni a körülményekhez. Balczó András egykori öttusázó a példaképem mint ember és mint sportoló is.

Etelka: A példaképem egy nagyon jó barátom. Szeretem, ahogy magunk elé célokat állítva biztatjuk egymást, versenyzünk, és nagyokat nevetünk. 2020-ra összesen ezer km leszaladása a célom, ez nagy motiváció. Nem zavar, ha megázom, olyankor cseppet harcias Lara Croftnak érzem magamat.

Norbert: Az önfegyelem. Szerintem minden ember tudja, hogy a sport jó és kell, de mégsem képesek önmagukat legyőzni. Az, hogy miért vagyok motivált, hogy minden nap felkeljek, és éhgyomorral kardiózzak, és délután súlyozzok, az tulajdonképpen valamilyen szinten arról is szól, hogy utána vagy másnap szembe tudjak nézni a tükörrel, s el tudjam mondani saját magamnak azt, hogy megcsináltam, s saját magammal nem toltam ki azzal, hogy nem mentem

sportolni. Mert csak saját magammal tolok ki. Egy mentalitásbeli példakép: Kati Béla volt magyar testépítő, aki korábban erőemelő volt, ebben világbajnok és világcsúcstartó, majd testépítő lett. Ő egyik percről a másikra otthagya a versenyszerű testépítést, és kihasználta azt a népszerűséget és azt a rajongótáborát, amit a készülései során gyűjtött össze, és elkezd

Nagy Norbert

dett mindenféle jótékonysági akciókat szervezni. Szerintem nincs olyan hónap, amikor legalább két akciót ne szervezne, például rákos gyerekek megsegítésére felszerelést vásárol kórházaknak. S mennyire szép az, hogy feladta, hogy a világbajnoki cím első helyéért küzdjön, ehelyett inkább elkezdett az emberekért tenni, ez a mentalitás az, ami engem is megfogott: hogy bár már csak egy lépésre volt a világszűzéstől, megelégedett azzal a majdnemmel, mert tudta, hogy van egy eszményibb, egy magasabb cél, amit követni akart. És ez elég a kiteljesedéshez. Ez nagyon megfogott benne.

• **A rendszeres sportolással bevezetted egy másfajta életritmust is? Például változott-e az étkezési szokásod is?**

Zsófia: Oda kellene figyelni, hogy az ember mit fogyaszt. Volt egy

idő, amikor mindenfélével kísérleteztem. A vitaminok alapjáraton is jót tesznek, sportolás mellett is szedem. Amióta rendszeresen sportolok, azt tapasztaltam, hogy az immunrendszerem is erősebb, magam is nyugodtabb vagyok. Miután kiszaladom magamból azokat a dolgokat, amelyeket teherként cipelek magammal, nyilván megnyugszom, ezt erősíti a testmozgás révén felszabaduló boldogsághormon is. Csodás érzés a szaladásban, hogy elmondhatom, volt egy órám önmagammal, amikor nem zavar senki, amikor nem babrálok a telefonomat.

Előd: Az étkezési szokásaimon változtattam, egy ideig például vegetáriánus lettem, kihagytam a húst az étkezéseimből. De a testem ezt nem tolerálta, egy év után úgy döntöttem, hogy visszatérek, de fokozatosan. Alapvető dolgokra figyelek oda, legyen meg a megfelelő rostbevitel, a gyümölcs, legyenek meg a természetes cukrok, megpróbálok egészségesebben étkezni, illetve aludni, megfelelő időszakban és megfelelő mennyiségben.

Etelka: Nem különösebben kellett változtatnom, mivel gyerekkoromban Anna mamámtól ellestem a mértékletesség arany útját. Hálás vagyok a szüleimnek is, hogy már kisgyermekkorától odafigyeltek a megfelelő étkezési szokások helyes kialakítására és betartására, csak ritkán vettek édességet. Odafigyelek arra, hogy mit, mikor és mivel fogyasztok, és tudom, hogy a fiatal szervezetemnek sok mindenre szüksége lehet, de mértékkel, és a szervezetemre hallgatva élek a falatokkal. Nem cigarettázom, üdítőt nem iszom, alkoholt csak ritka, jeles alkalmakkor.

Norbert: Nagyon fontos az, hogy a testedzés mellé helyes táplálkozás társuljon. Ha egy vagy másfél órát sportolunk, de az evéssel és az étel előkészítésével eltöltünk két-három órát is a napunkból, mindjárt látszik, hogy nem mindegy, hogy osszuk el azt a három órát, nem mindegy, hogy mit eszünk, ugyan-

is teljesen kárba mehet az a két óra edzés, ha nem táplálkozunk az edzésünknek, célunknak megfelelően. Szerintem naponta minél többször, akár ötször, hatszor kell enni kisebb adagokat. S ez egy nagyon jó keretet is ad a napoknak, én például három óránként szoktam enni, s tudom előre, hogy mikor eszem, mit csinálok a köztes időben, ez szabályozza az időbeosztásomat is. Tudom előre, hogy hányra hova kell elérjek, mikor kell visszaérjek enni. Nagyon jó keretet ad, olyan, mint egy órarend.

• **A sportolás nem csak öncélú tevékenység. Szoktál-e másokat is bevonni a sportolásodba? Vettél-e már részt valamilyen játékonysági közösségi sportoláson, ha igen, akkor milyen volt, milyen élménnyel gazdagodtál?**

Zsófia: A WizzAir-maratonon a Yuppinak szaladtam. Ott stafétában szaladták le a távot, amelyben többen is részt vettek, vagy félmaratont szaladtak. A tavaly én voltam az egyedüli, aki teljes maratont szaladt a Yuppinál. Érdekes az ilyen játékonysági futásokra benevezni. Vannak emberek, akik támogatják a célt anyagilag, de a szaladók részvételi díja is, úgy tudom, a szervezetnek ment. Utolsó pillanatokban döntöttem el, hogy a Yuppinak szaladok, Márton Edit révén kerültem kapcsolatba a szervezettel, amely a krónikus beteg gyermekek nyári táboroztatását igyekszik biztosítani.

A másokra gyakorolt hatással kapcsolatban: az elején volt olyan, aki felbuzdult, de aztán a lelkesedés alábbhagyott.

Előd: Nem azért szaladok, hogy mások azt értékeljék, vagy mások szemében az valamilyennek is tűnjön. Számomra önkifejezés a futás, örülök, ha valaki nekifog szaladni, vagy esetleg az én példámon felbuzdul. A szűk baráti körömből van két példa arra, hogy így kezdtek el ők is szaladni, de ehhez az is kellett, hogy biztassam őket.

Két alkalommal is részt vettem közösségi futáson, vannak ismerősök a Yuppinál, akik szintén szoktak játékonysági futóversenyeket szervezni. Pont az egyik kolozsvári maratonon volt egy holtpontom, amikor elengedtem a kitűzött célt. Úgy éreztem, egy falba ütközöm.

Szombatfalvi Etelka

Pár yuppis ismerős, aki ott volt, felnyalábolt, összeszedett, és beszelgetve szaladtuk le a táv hátra lévő részét. Akkor eldöntöttem, hogy szeretném meghálálni nekik. Ha ők segítettek, akkor próbáljak meg én is segíteni azáltal, hogy a Yuppiért szaladok. Egy másik alkalommal pedig a baróti Laura Ház (sérült gyermekeket gondozó központ) szervezett játékonysági futást, amiben részt vettem mint szaladó, és próbáltam pénzt gyűjteni nekik.

Úgy vélem, hogy a futás önző dolog, mivel hetente 8-10, vagy még több órát igényel, másoktól vonom el az én időmet, olyankor csak magamra koncentrálok, s ezt önzőségnek tartom, de a játékonysági futások egy kicsit ellensúlyozzák ezt. Megnyugtatnak engem is azáltal, hogy nem csak rólam szól a dolog. Ilyen tekintetben nem mindig tudok jó dologként tekinteni a futásra.

Etelka: Néha kedves barátnőimmel együtt szaladunk, és motiváljuk egymást. 2019 áprilisában vet-

tem részt életem első futóversenyén, Szovátnán. Az unokatestvéremmel együtt indultunk neki az 5 km-es távnak és meglepetésünkre kategóriánkban mindketten 5. helyezést értünk el.

2019. október 13-án szaladtam le az első félmaratont, 22 km-t 2:14:24-es idővel Oxfordban. Ezen alkalommal a benevezési díjat és a támogatásokból összegyűjtött pénzt az SSNAP részére ajánlottam fel, amely szervezet koraszülött, beteg kisbabák megfelelő kezelését igyekszik biztosítani.

Norbert: Igen, egyen vettem részt, ami a legjobb élményem volt, amióta sportolok, s már tervben van egy következő esemény is. Tavaly karácsony tájékán részt vettem egy játékonysági guggoláson, amelyet egy kedves edzőbarátom szervezett Marosvásárhelyen árva gyerekek részére. Kevesen vettünk részt az alkalmon, 10-12-en voltunk. Beálltunk guggolni a 100 kilós súllyal, mindenki ahányat tudott, s 10 lej volt egy ismétlés. Én úgy mentem oda, hogy azelőtt egy jó pár hetet nem edzettem, így nem volt meg a megszokott izomtónus sem, ezért úgy gondoltam, hogy 5-8 guggolásra leszek képes az első körben. De ehelyett 25-öt guggoltam. Alig fogtam fel, hogy mi az a belső erő, ami hajtott minket ebben. Elképzelttem magam előtt a gyerekek arcát, és tudtam, hogy valami jót teszek, segíteni próbálok másoknak. Sokkal nagyobb erőt ad az, hogyha másért tesszük, s ugyanígy voltak azok is, akik mellettem guggoltak. Volt olyan, aki életében nem állt be százkilós rúd alá, 70-80 kilós rúd volt a célja, de mégis úgy gondolta, hogy megpróbálja, és összejött neki a 10-15 guggolás száz kilóval. A hangulat felfokozott volt, a teljesítmények után egy pillanatra megfagyott a levegő, s mindenki azt érezte, hogy „na, ez igen”, megérettük a belső szentséget, hogy valami jóért teszünk. Ez továbbra is arra ösztönöz engem és a társaimat is, hogy vegyünk még részt,

illetve szervezzünk mi magunk is hasonló alkalmakat. Elég csak egy kicsit belekóstolni abba az érzésbe, hogy milyen másokkal, másokért jót tenni, és máris beleszeretünk, ennek fényében átértelmeződik az egész életünk.

● **A testedzésed és a lelki életed között látsz valami kapcsolatot? Ismerjük mindannyian az ókori mondást...**

Zsófia: Az esti szaladások alkalmával rendbe teszem magamban a dolgokat, átgondolom a napom. Elég lobbanékony, türelmetlen vagyok, de sokat segített a szaladás abban, hogy előbb magamban gondoljam át a dolgokat. A testedzés lélekben megkönnyebbülést jelent. De segít sok minden másban is. Önbizalmat ad, hisz tapasztalom, hogy meg tudom tenni a távokat, eddig egy félmaratont és egy maratont szaladtam le. Egyébként Szócs Előd hatására vállaltam be a maratont, ő mondta, hogy megbírnám a hosszabbat is. Jó volt megtapasztalni, hogy nem adtam fel, így erősítette az akaratomat is.

Előd: Ezen én is szoktam gondolkodni és van egyfajta keresés is bennem. Csomó mindenre megtanít a futás, például arra, hogy abban a minőségben tudjam magam nézni, mint amibe születtem. Ne képzeljem magam többnek se, mint ami vagyok, és kevesebbnek se. Például az ultramaratonok alkalmával egy belső utazás is kezdődik, olyankor találkozom saját

magammal, meg van, hogy találkozom Istennel is.

Szoros a kapcsolat a testi és a lelki nevelés között, minden, amit az életről megtanultam, az a futáshoz kapcsolódik. Sőt a futást leginkább az élethez tudom hasonlítani

Szócs Előd

ni, szoros a párhuzam a kettő között, olyan, mintha egy emberi élet kicsiben össze lenne gyúrva, egy 200 km-es versenyen ugyanazokat a szakaszokat veszem át. S nekem ez annyira életszerű és valós, hogy egy-egy ilyen verseny alatt sokkal több mindent tanulok, meg sokkal több mindenre gondolok, mint máskor.

Nem értek azzal egyet, hogy amikor az ember szalad, akkor teljesen kikapcsol, amikor szaladok, sok minden kavargó a fejemben, nagyon aktív vagyok. Azt tudom, hogy amikor elindulok egy versenyen, a célba érés pillanatára fejben már sok problémámra tudom

a megoldást, amelyeket már csak kivitelezni kell.

Etelka: Igen, és ez a kedvenc részem az egészben. Szaladás vagy hullahoppozás alkalmával már sokszor tapasztaltam meg a csendet, ami versírásra is ihletet ad.

Norbert: Igen, természetesen látnok. Ahhoz, hogy ezt el tudjam mesélni, szükséges, hogy összegezzem mindazt, amit eddig tanultam az egészséges életmódról, a testépítésnek és az annak megfelelő táplálkozásnak köszönhetően. Ha kulcsszavakban gondolkodom a tanultak és tapasztaltak alapján, akkor a következők jutnak eszembe: önkontroll, rendszerezettség, következetesség, kitartás, ösztönök legyőzése. Ez itt a képlet. Most helyezük át ezeket a fogalmakat a lelki élet kontextusába. Mind megállja ott is a helyét. Pontosan ezt szeretném közvetíteni a sportos és az egészséges életmódról, amiben élek. Azt, hogy megfelel egy receptnek. Ezt a receptet képes voltam felhasználni az élet más területein is. Így a lelki életben is. Rendszert vezetni az imádkozás gyakorlatába, az elmélyülésbe, a meditációba. Kitartani ebben. Önkontroll gyakorlása által elérni, hogy minél mélyebb szintekre juthassak a saját spirituális világomban. Szóval hihetetlenül hasznos az, amit a sportos életmódtól kaptam. Ezeknek az önfegyelmre irányító erényeknek a segítségével a lelki életemben is szintet tudtam lépni.

Elhunyt Török Elek nyugalmazott lelkész

1937. november 28-án született Székelyszentmiklóson unitárius lelkészi családban. A székelykeresztúri elméleti liceumba járt, ahol 1954-ben tett érettségi vizsgát. Teológiai tanulmányait 1955–1959 között végezte a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karán. Teológiai szakvizsgát 1959-ben, lelkészképesítő vizsgát 1961-ben tett. 1963-ban szentelték unitárius lelkésszé Kolozsváron. Gyakor-

ló segédlelkészi szolgálatát a gagyai egyházközségben végezte 1959–1960-ban, 1960–1961-ben katonai szolgálatot teljesített. 1961-ben kötött házasságot Imre Jolánnal, egy fiuk, Elek és egy lányuk, Délia született.

1961–1963 között a vadadi egyházközség, 1963-tól a nyáradgálfalvi egyházközség rendes lelkésze volt, utóbbi helyen 44 éven át, nyugdíjazásáig. Időközben 1994–1997 között a Marosi Unitárius Egyházkör jegyzője, 1999–2004 között pedig esperese volt.

Dr. Borbély István (1886–1932)

Letörölni a port egy százéves kincsről – IV.

LÁSZLÓ BERNADETT

• Száz éve sincs annak, hogy elődeink egy hasonló járvánnyal találták szembe magukat, mint amelyben jelen pillanatban élünk. Dr. Borbély István hősiességét mutatja, hogy számunkra is van remény.

Az alig 46 évesen, egyes tudósítások szerint Spanyolországban elhunyt dr. Borbély Istvánról a napilapok és folyóiratok hasábjain többen is tartalmas sorokban emlékeztek meg. Azonban nem halálának mikéntje tette őt híres emberré, hanem pályafutása. A tisztelt olvasó is megtapasztalhatja, hogy gazdag életútja bőven adott okot kortársainak arra, hogy tisztelettel és szeretettel emlékezzenek meg róla.

György Lajos irodalomtörténész még abban az évben az *Erdélyi Múzeum* 4–6. számában öt oldalban ismertette volt munkatársa életét és igen gazdag munkásságát. Soraiból megtudhatjuk, hogy Borbély István 1886. november 23-án született Torockón. Édesapja Borbély János, édesanyja Pál Anna volt. Felmenőiről tudni kell, hogy évszázadokra visszamenően vasbányászok voltak. Elemi iskoláit a marosújvári állami iskolában végezte. A gimnázium két első osztályát a budapesti I. kerületi állami gimnáziumban járta, a III–VI. osztályokat a nagyenyedi Bethlen-kollégiumban s a két felső osztályt a kolozsvári unitárius kollégiumban végezte, s ott is tett érettségi vizsgát.

Kiss Elek püspök az *Erdélyi Szemlében* mindezekről a következőket írta: „Az enyedi református kollégiumban oly légkörben nevelkedett, ahol mindvégig megbecsülték a nagyenyedi két fűzfa szellemének történeti levegőjét. A kolozsvári unitárius főgimnáziumban korán megkezdte a nagy könyvtár szorgalmas látogatását, amelynek később sokáig volt vezető-tanára is.” (Dr. Borbély István, *Erdélyi Szemle* 1932/4. sz.)

Továbbá György Lajostól megtudhatjuk azt is, hogy a Ferencz József Tudományegyetem bölcsészkarán tanult, ahol doktori szigorlatot tett magyar irodalomtörténetből (főszak), valamint magyar nyelvészetből és magyar történelemből (mellékszak). Ugyanakkor magyar és német nyelvből és irodalomból szerzett tanári oklevelet.

Tanári munkásságát Kolozsvár több oktatási intézményében is kifejtette, hiszen élete során tanára (óraadó, felügyelő, helyettes, rendes) volt a kolozsvári unitárius főgimnáziumnak, de tanított a Református Theológiai Fakultás Tanárképző Intézetében, majd a Marianum hívta meg a Polgári Iskolai Tanárképző Intézetéhez, ahol magyar irodalomtörténetet oktatott a diákoknak.

Nem szabad elfelejtenünk azt sem, hogy 1925 júniusában megszerezte az unitárius lelkészi oklevelet.

Ugyanezen év novemberében a Főtanács a kolozsvári kollégium igazgatói állásába helyezte. Ebben a minőségben három éven át működött, amikor az Egyházi Főtanács a kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémia rendes tanárává választotta meg.

Családi helyzetéről szintén György Lajostól értesülünk, aki ismertette, hogy 1913. július 6-án megnősült, a nagyajtai Kovács Erzsébetet vette feleségül. Házasságukból két gyermek született: Erzsike és István. (Idősebb Borbély Istvánt Nagyajtán helyezték örök nyugalomra a családi sírboltban.)

Mielőtt további munkásságát bemutatnám önöknek, fontosnak tartom megjegyezni, hogy nevét megtaláljuk az első világháborúban harcolóké között. A világháborúban összesen 41 hónapot töltött, joggal lehet azt mondani rá, hogy az elejétől a végéig helyt állt hazájáért mint századparancsnok, zászlóaljsegédtiszt és zászlóaljparancsnok. Kétszer megsebesült, mindkét sebesülése súlyos volt. Miután hazajött, megkapta méltó kitüntetéseit, mivel több is van belőle, a hely szűke miatt nem részletezem.

Talán a kedves Olvasó is sejti, hogy nem csupán tanári és katonai érdemei miatt került bele a sorozatunkba, hanem azért, mert komoly odaadással szolgált egy másik magasabb célt is, amely igen fontos unitárius múltunk tekintetében.

Az elmúlt cikkeimben megpróbáltam bemutatni az Unitárius Irodalmi Társaság néhány tagját, akik valamilyen formában megpróbálták munkájukkal, odaadásukkal és támogatásukkal a társaságot működtetni, valamint unitárius hitelveinket a két világháború között Erdély-szerte elmélyíteni. Borbély István nemcsak a társaság megalapításában vett részt, hanem kilencéves főtítkári munkásságával is szolgált mindazt, amit a társaság megvalósítani kívánt.

Mindenképpen említésre méltó az a rengeteg szerkesztői munka, amellyel az erdélyi magyar irodalom talapzatait megerősítette a világháború következményeivel sújtotta kincses városban. Szerkesztője volt a *Keresztény Magvetőnek*, az *Unitárius Közönynek*, az *Irodalmi Kis Könyvtárnak*. Szerkesztette az *Unitárius Irodalmi Társaság Könyvtárát* és az *Unitárius Irodalmi Társaság Szakkönyvtárát*.

Kovács Kálmán irodalomtörténésszel megalapította és két évig szerkesztette a kritikai és tudományos jellegű *Erdélyi Irodalmi Szemlét*. Tevékenykedett az Erdélyi Irodalmi Társaságban is, amelynek egy évtizeden át főtítkára volt.

A *Keresztény Magvetőben* Csifó Salamon, a teológiai akadémia dékánja nekrológiájában így méltatta az

irodalomtörténeti munkásságát: „Legszeretettebb tere az irodalom volt; a XVI-ik évszáz irodalomtörténetének ismeretében valóságos tekintélynek számít. Ez kapcsolta össze lelkét az unitárius egyház történelmével és vitte oda, hogy az unitárius hitelvek fejlődését is tanulmányozza. Ezek biztosították számára a teológiai tanári katedrát, hol sokat vártunk tőle s hol alig több mint három év alatt, rengeteg munkát végzett.” (Dr. Borbély István, *KerMagv* 64. évf., 1932/2. sz.)

Amennyiben irodalomtörténeti munkáit szeretném ismertetni az olvasókkal, azt hiszem, e lapszám meglehetősen vaskosra sikeredne. György Lajos cikkében alapos és részletes listát készített arról, hogy melyek azok a munkái, amik még életében megjelentek és melyek, amik csak kéziratos formában maradtak a következő nemzedékre. Az utókor értékelte ezeket a munkákat, hiszen a halálát követő években több tanulmánya is megjelent nyomtatásban a *Keresztény Magvetőben*.

Borbély István foglalkozott a 16. századi irodalommal és unitárius egyháztörténettel, az unitárius hitelvek alakulásának történetével – e tekintetben korszaknyitónak is számított, hiszen szakított a 19. századra jellemző pozitívista szemlélettel. Egyik ilyen munkájából idéznék pár sort, „*Isten, aki ad, a térben*

mindeniütt jelen van. Nincs porszem és nincs sejt, amiben Isten ne volna. Nincs ma pillanat és évmilliók előtt sem volt, melyben Isten ne lett volna. Ott van ő a legtávolabbi, tán még fel sem fedezett csillagban, még a szendergő gondolatban is. Isten a térben és az időben mindeniütt jelen van megosztatlanul a maga végtelenségében, mindenhatóságában, bölcsességében, igazságában, szeretetében és szentségében. Lénye és lényege az az örök tevékenység, mely mindig teremt, magát állandóan adja. Isten, mint mindennek oka és eredete, immanensül mindenben benne van.” (Dr. Borbély István: *A hit, KerMagv*. 89. évf., 1983/2. sz.)

Kutatásaim során találtam néhány információt azzal kapcsolatosan, hogy fegyelmi kivizsgálást folytattak ellene hűtlen pénzkezelés miatt. Azonban úgy érzem erről nekem nem tisztem beszélni, nem is ez a cikksorozat célkitűzése.

Én csupán annyit szerettem volna Önöknek ismét megmutatni, hogy van, akikre emlékezni, és akikre büszkék legyünk, amikor az két világháború között munkálkodó Unitárius Irodalmi Társaságra gondolunk.

Hiszem azt, hogy mindannyian tudásukhoz mértent tettek valamit arra a képzeletbeli polcra, amelyre mind a mai napig támaszkodunk.

Az istentelen tákász

BALÁZSI DÉNES

• Az én apám volt ez az istentelen ember. Hogy miért és ki mondta istentelennek, azt megtudja az Olvasó, ha lesz rá türelme.

Édesapám. Édesanyánk így tanított, hogy őket ne anyukázzuk-apukázzuk, meg más ehhez hasonló úri cifra megszólítással ne becézzük, hanem egyszerűen és tisztán szólítsuk őket édesapámnak-édesanyámnak, mert őt is így tanította a nagy hatalmú humoródszentpéteri Burján Juliska, nagyanyánk. Honnan vette a hatalmát, nem tudom, de annyi bizonyos, hogyha megharagítottuk ökemit „a ház felfordításával”, mi, a nyájas és dédelgetett unokák, akkor bejelentette, de nem a média útján, hogy „rendet csinál a parlamentben”, s mi komolyan vettük ezt az ultimátumot, mert tudtuk, hogy neki megvan erre minden alkotmányos joga, hiszen mandátumát a legfőbb hatalomtól, szüleiniktől kapta.

Ebből a megszólításból nem lett soha ésapám vagy sapám, sanyám, amint némelyik falumbeli játszótársunknál volt habari szokásban. Most mégis csak apámként fogom emlegetni. Nem azért, mintha harminc év távlatából elkopott volna a szónak a zamata, kihűlt volna a melege. Nem, egyáltalán nem erről van

szó. Tulajdonképpen nem a kettőnk, hanem az én gyermekkori emléeimhez fűződő viszonyomról van szó. Az ő szerepe ebben nem cselekvő, hanem inkább ő is szenvedő alanya volt az egésznek. Az idő távolában már nem sajog úgy, ami akkor sajgott, és nem bánt úgy, mint ahogyan akkor, nyiladozó értelmű legényke koromban fájt a gögös, megbélyegző szándékú bántás.

Az én apám kétdiplomás, okleveles cipézmester volt. Ma is megmutathatom a román diplomáját és a magyar mesterlevelét. A román bizonyítványa Brassóban készült, amiben a Bukarestben felszabadult bőrdivatáru-kereskedésben gyakornokoskodó segéd úrfi képe díszelgett. A magyar mesterlevelében egy báránybőrprémes, fekete posztózekében komolykodik, mint falusi mesterember, akinek a családfői vállát már három gyermekének és öreg édesanyjának gondjai terhelik. Akkor nem mondta, de én már hat-hét évesen saját bőrömön éreztem valahol, ott bent, mélyen, amit senkinek, sem anyámnak, sem nanyónak nem volt szabad tudnia, hogy ő, az úri cipész vagy városi bőrkereskedő saját szülőfalujában, saját rokonától fogja megkapni a harmadik diplomát, a megbélyeg-

zést, hogy tákász. Ami annyit jelent, hogy elviselt, kimarjult, tönkrement lábbelikről lenyúzott talpdarabokból, tákokból dolgozik. A lábbelikészítő ipar rangsorolásában ez a legalsóbb fok. Az ilyen, a megrendelő számára olcsó, de a mester számára időpocsékoló és veszteséges megoldásokat is el kellett vállalnia, mert a szakma becsülete és a kuncaftkör megtartása ezt is megkövetelte. Apámnak is visszajuthatott a fülébe, hogy tákászozzák, de sohase hallottam a szájából emiatti panaszát, én viszont annál többet panaszkodtam volna, ha lett volna, kinek. Ráadásul, hogy teljes legyen a gúnynevem, megkaptam a susztercímernek számító késnek, azaz a dikicsnek a társítását is: Tákász, dikicsforma. Csúfolódóversenyben ezzel fogták be a szájamat: Tákász, dikicsforma! S onnan, ahol ezt hangoztatni kezdték, kotródhattam hazafelé, mert erre nem volt, mivel válaszolnom akkor...

Jóval később tudtam meg, hogy az egyik „keresztapánk” (a csúfondárosságban) nem más volt, mint a módosabb nagybátyánk, aki egy „azistentarcsonmeg” kifizetéssel szokta elszámolni nagyanyámnak az önzetlen, rokont segítő fáradozásait, mint például a kemencetapasztást (be kellett bújni a sütökemence hólyagjába, szerencséjére kicsi, vékony asszonyka volt), vagy késő őszi időben magoskendert kivetni invitálták a dermesztően hideg Homoród vizébe, hogy csak a két legveszélyesebb és egészséget leginkább károsító munkákat említsem. S hogy apám ezekből „kinőtt, mert a városon kinyílt a szeme”, ráadásul egy olyan feleséget hozott, aki a maga gazdasszonya akart lenni, és holmi hízelgésért vagy kioktatásért nem szorult a kedves rokonokra, büntetőhadjáratot indítottak ellenünk. Ez volt a letákászozás és ledikicszés háttere. Apámnak ezt kellett tudnia, de én még nem voltam akkora, hogy meg tudjam érteni a helyzetet. De ha korábban elmondja nekem ezt a titkot, mennyivel könnyebben viseltem volna el ezt a koloncot, amelyet a rokoni ragaszkodás kényszerített az én gyermeki nyakamba! Anyám vigasztalása értelmét nem fogtam fel, akkor még messze állott tőlem. Nem hittem, hogy én olyan magasra törhetek a sokszori visszarántó, önbizalmamat nyirbáló megalázássok záporában.

– Ne törődj velük, Déncsi fiam, fel se vedd az ilyen beszédet! Nem azt olvastad-e az egyháztörténelmünkben, hogy Dávid Ferencünket is Varga Ferencnek bélyegezte a gögös Juhász Péter a hitvitán, hogy ezzel alázza meg, mert az egyházalapítónk édesapja kolozsvári csizmadia, varga volt?

Az istentelen jelző az anyám ostora volt. Ezt rittyegtette, csattogtatta vasárnap reggelente az apám feje fölött, s nem mindig sikerrel, mert apámat nem tudta sokszor kimozdítani a bankli (munkasztal) mellől, a háromlábú kerekasztalról. Hiába rittyegtette anyám a karikás ostorát, hogy még egy ilyen istentelen embere nem volt a falunak, aki sem vásár-

sem ünnepnapon nem megy el a templomba. Talán csak béres Ábel lehetett még ilyen – emlegette anyám –, akit temetésekor a pap így búcsúztatott: „Juhokkal jól jártál, / Templomba nem voltál, / Most sem jöttél a lábodon, / Elhoztak a hátadon.” Hogy nem tudod már egyszer megmondani, a vasárnap neked is úgy ünnepnap, mint másnak, s hozzák s vigyék a lábbelijüket a hét hat napján, s vasárnap neked is vasárnap, a hetedik napot szenteljék meg azzal, hogy ne akkor jusson eszükbe, hogy a patkó hiányzik, a varrás kifeslett, s a jó Isten tudja, hogy még mi bajuk nem jut az eszükbe!

Persze, nemcsak az apám hibája volt az, hogy mindenkinek vasárnapi öltözködéskor jutott az eszébe, hogy rendbe tettesse a lábbelijét, de az, hogy életében soha senkit meg nem bántott, az már az ő bűne volt, mert néha-néha, ha nem éppen vasvillával, de egy-két egyenes szóval érinthette volna, hogy: – Ne, Laji bátyom, a csizmájáról a ganyét letaszíthatta volna, s akkor most hamarabb meglenne ez a patkófelütés! De az Udvarhelyről hazajáró diákoknak is vasárnap reggel jutott eszükbe, hogy délután milyen lábbelit fognak felhúzni, mert kilyukadt a cipő talpa vagy a lábujja bújik ki a cipő orrán. Egy-két ilyen dolog ha bejött, odavolt az apám vasárnapi istentisztelete, s helyette kapta még ráadásnak az anyám „istentelen suszterezését”.

*

Az istentelen jelző semmiképpen sem illett apámra, mert a templomból való elmaradozásai nem adtak elégséges alapot erre. Máskülönben ilyen jámbor embert nagyítóval keresve sem lehetett volna találni. Ezt mi, gyermekek, hivatlan kisasok, különösképpen Magdus húgom és jómagam tudnánk igazán bizonyítani, és tárgyi bizonyítékunk az öreg bankli lenne, aminek meg sem kellene szólalnia, mert beszélne helyette az a töméntelen sok faszeg és tekszeg, amelyet belevertünk a mester jelenlétében, apám szeme láttára a cipézasztal lapjába, hogy anyánk már sokallotta, s féltve minket, hogy a kezünkre verünk a kalapáccsal, vagy megszúrjuk magunkat az árral, sajnálva az asztal tönkretételét is, sokszor elhessegetett onnét. Féltette apánkat is, akit akadályoztunk a munkájában.

De azért ami igaz, az igaz! Láttam robbanni is ezt a szelíd embert akkor, amikor keresztapámat kipenderítette a műhely-konyhánkból, mert kettős szerepet töltött be ez a kicsiny helyiség. Az úgy volt, hogy az én gyermektelen keresztapám tavasszal, vetés idején eljött hozzánk vetőmagpityókát kölcsönözni. Be sem jött a házba, az apám banklija előtti ablak előtt megállt, s az ablaktányért megzörgette: – Koma, tudsz-e kölcsön adni egy zsák pityókát? Ősszel visszaadnám!

– Hogyne, komám, ott a verem a csűr mögött a kukoricakóré-rakás alatt, meg van bontva, s vigyél anynyit, hogy legyen elég. A gyermek segít, megfogja a zsák száját.

Azzal mentünk a csűrkertbe, s megraktuk a keresztapám zsákját ültetni való pityókával. Keresztapám előhozta a műhely ablaka alá, s bekiáltott apámnak, aki ez alatt is szüntelenül dolgozott:

– Gyere ki, komám, nézd meg, mit s mennyit viszek!

– Magadnak viszed, s tudod, hogy mire kell neked. Adjon Isten bő termést, hogy majd tudd viszonzni.

Ezzel az ő részéről el volt intézve a kölcsönadás, mert számára minden munkamegszakítás nemcsak idővesztéssel, de fáradsággal is járt, mert fel kellett állnia, és újra kellett kezdenie a munkát. Ahogy ő szokta mondani: újra bele kell romolnia a leülésbe, bocsánatot kell kérnie a háromlábú suszterszektől, s ez átvitt értelemben is nehezen ment neki később is, illetve igyekezett elkerülni ezt a kényelmetlen aktust a cipészi pályáján.

Az őszi betakarodás után megérkezett keresztapám is a zsák pityókával. Bejött a műhelybe, s leült a kanapéra:

– Na, komám, meghoztam az adósságot.

– Jól van, komám, tedd le az árnyékszín alá. Amikor majd kiöntjük, akkor a gyermek hazaviszi neked a zsákot.

– Hát nem jössz ki, hogy lásd?

– Akkor sem néztem, amikor vitted, most sem vagyok kíváncsi rá. Biztosan azt, s annyit hoztál vissza, amennyit jónak láttál.

– Elég gyenge termés volt az idén, s osztán a te pityókád olyan földes-sáros volt, s rothadt is volt közötted, amit elvittem volt.

Apám jól ismerte keresztapámat, de erre a nyakatekert szokatlódásra (fukar ember rosszindulatú kiszámíthatóságára) mégsem számított azok után, hogy akkor látatlanban, s minden méricskélés nélkül belezsabadította a komáját annak idején az elvitelbe.

– Hiszen komák vagyunk, vagy nem vagyunk komák! (Bizonyára eszébe juthatott a kutyákról szóló fabula, amelyet tökéletes hangutánzással sokszor előadott nekünk, hogy megkacagtasson: – Koma! Sógor! – mondják, amikor találkoznak a kutyák. Aztán, amikor összevesznek: – Kooomaaa! Sóóógorrr! Később: – Sem koma, sem sógor! Sem koma, sem sógor!) Most látszott meg, hogy milyen érzékeny tud lenni apám a hamisságra! Hirtelen megragadta a keresztapám karját, és kicsi ember léteire úgy kipenderítette az udvar közepére a hórihorgas nagy embert, hogy alig tudott megállni a lábán:

– Hát én mondtam neked, hogy szemetet és mocskot rakj? Eltakarítsd azonnal innen ezt a zsákot! Többet meg ne lássalak itt a mi életünkben!

Anyám diplomáciai közbenjárása kellett ahhoz, hogy keresztanyámmal egyetértésben idő teltével helyreállítsák a látszólagos békét.

A másik dolog, amely apám igazságtalanság elleni heves lázadását bizonyítja, akkor történt, amikor a fa-

lunkban már megjelentek volt a kakastollas csendőrök. Az egyik kuncsaftja, amikor megtudta, hogy új, magyar pénzben kell a munkadíjat kifizetnie, akkor elkezdett huncutkodni, hogy román pénzben voltak megegyezve, hogy így meg úgy, kezdte csűrni-csavarani a dolgot. Az öreg nem sejtette, hogy kivel van dolga, mert akkor biztosan hamar hazafelé vette volna az irányt. Apám mit mondott neki, mit nem, kartón ragadta, s nem, mint annak idején keresztapámat, hogy kidobta volt, hanem kivezette a műhelyből. Fontos ez a műhely megnevezés, mert a kakastollasok jegyzőkönyvébe ez került bele, hogy nyilvános helyiségből, azaz a suszterájból kitaszította B. P-t (aki első feleségét meggyilkolta volt, s ezért életfogytig tartó börtönt kapott, amelyet az első világháború utáni impériumváltás bocsátott meg azért, mert a börtönben áttért az ortodox vallásra). A második feleség, akit ott bent ismert meg a tömlecben, nagy „ügyvéd” lévén, azt a vádat is kitalálta, hogy „leoláozta” volna apám a „szegény öreget”. Az észak-erdélyi magyar állami törvények tiltották a nemzetsérvést, s ennek folytán apám ráadásul még hat pengő büntetést is fizetett, mert családi tanúskodást (az anyámét) nem fogadták el az „egyenes” kakastollasok. Hiába magyarázta anyám azt a tagadhatatlan tényt, hogy a román világban minden moldovai hámkenősnek és gázolajsnak éjszakai szállást adtunk, s apám Brassóban egy szász cipésműhelyben inaskodott, és Bukarestben zsidó bőrkereskedésben segédeskedett, ahonnan alig engedték el, úgy ragaszkodtak hozzá. Ha nagyapám állapota nem romlott volna olyan rohamosan, talán ma is Bukarestben volna, ahol a mesterlevelét is megkapta. A kakastollasok bizonyítani akarták, hogy a visszakapott Észak-Erdélyben a magyar törvények védik az ideszakadt románságot.

*

Aztán, ami a prédikációhallgatást illetve, abban sem szenvedett nagy kárt apánk, mert Mócsi bátyánk olyan szöveghűen előadta, s bőséges taglejtésekkel húzta alá a mondanivalót, hogy még a pap sem adta különben elő.

Apám még ráadásnak megkapta a pap beszédének az „értelmit” is. Mert az öreg olyan kommentárt fűzött hozzá, hogy „X. Y. megérthette jól, mert ez pontosan neki szólt, hogy nem mehet ez így tovább, ahogy ők gondolják, mert utoléri őket is majd az Isten ostora, akárcsak a szegény kulákokat!”

Apám fel sem nézett a munkájából, úgy sietett, hogy legalább délebedig tudja elengedni a megtákoltpipójukkal a városi bentlakásból hétvégén hazaengedett diákokat. A politikával kapcsolatban máskor nyilvánított véleményt, mert a kommunista pártba való belépéshez neki két úrlapja is ott lapult az asztal fiókjában. Igaz, kitöltetlenül mind a kettő. Ezért maradt meg számomra apám mint fehér holló, egyetlen suszter, akiből nem lett miniszter.

SZERETETSZOLGÁLAT

Szeretetszolgálati krónika járvány idejéből (I. rész)

• A koronavírus-járvány terjedésének velejárájaként a szociális problémák és az önfenntartási gondok megsokszorozódtak. Sokak naponkénti terhe meghaladja az erőforrásait, ezért lehetőségeink szerint igyekszünk segíteni a mindennapi élet legnagyobb kihívásaival küszködő embertársainknak. Az élet tisztelete és a társadalmi közérdek megköveteli, hogy mindenkor segítségnyújtásunk biztonságosan és észszerűen történjen, ezért a veszélyhelyzet kialakulásának kezdetén orvosokkal, sőt kimondottan járványügyi szakemberrel is véleményeztettük a tevékenységi elképzeléseinket. Az első hetekben sokat tájékoztunk, kapcsolatokat alakítottunk ki és egyeztettünk a helyi önkormányzatokkal, a testvérfelekezetekkel, különböző segélyszervezetekkel, az egyházunkon belüli és azon kívüli más partnerekkel a segítségnyújtási terveink összehangolása céljából. A szükségletek felméréseivel és a segítségnyújtási lehetőségek körvonalazásával párhuzamosan az egyházi szeretetszolgálat terén eddig is tevékenykedő önkéntes munkatársainkat felkértük a fokozottabb szerepvállalásra.

Az előkészítő lépések nyomán a Magyar Unitárius Egyház járványügyi operatív testülete és a Gondviselés Segélyszervezet elnöksége 2020. március 22-én közös felhívást tett közzé, amelyben kifejezte segítségnyújtási szándékát az előrehaladott korú, beteg és mozgáskorlátozott embertársainknak, az otthoni elszigeteltségben élőknek, valamint más rászorulóknak, akik a koronavírus-járvány miatt segítségre szorulnak. A március 30-i újabb felhívásunkat kimondottan az egészségügyi alkalmazottaknak szántuk, akik a koronavírussal fertőzött személyek orvosi ellátása során emberfeletti terhet vállalnak, miközben óriási veszélyeknek vannak kitéve. Az együttérzésen túl gyakorlati segítségnyújtással is szeretnénk kifejezni szolidaritásunkat irántuk, ezért felhívással fordultunk hozzájuk – a szolgálatban álló orvosokhoz, ápolókhoz és más egészségügyi dolgozókhöz –, hogy lehetősége-

ink szerint részt vállalhassunk a kórházon kívüli életük tehermentesítésében. (A felhívásainkat az *Unitárius Közlöny* időközben megjelent különszámaiban is közzöltük.)

Mosolyogtam és kételkedtem egy ideig, ami a COVID-19-es vírust illeti, csakúgy, mint oly sokan körülöttem. Aztán belépett életünkbe a szükségállapot fogalma, a munkaviszonyok határozatlan időre elrendelt szüneteltetése, a kijárási tilalom, a védőmaszk és -kesztyű viselése, illetve egy állandó, sosem pihenő érzés a lelkünkben. Elkezdődött a tervezés, a töprengés a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség vezetősége és szociális bizottsága tagjaival, valamint a Gondviselés Segélyszervezet alkalmazottaival a hogyan továbbról. A stratégiát kidolgoztuk, segítjük az élelmiszervásárlást, valamint a gyógyszerek kiváltását egyedül élő idős, rászoruló embertársainknak. Lelkes önkéntesek, ifjúsági egyesületek és a Gondviselés Segélyszervezet alkalmazottai állnak rendelkezésükre – foglalta össze ezt a kezdeti időszakot Lőrinczi-Simó Orsolya, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa, a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség szociális munkása.

A védőfelszerelések beszerzése és kiosztása, valamint a munkatársak és önkéntesek gyors „kiképzése” után, a leginkább segítségre szoruló személyek azonosításával és felkeresésével párhuzamosan körvonalazódtak azok a tevékenységek, amelyek által hatékonyan próbálunk segítséget nyújtani. A járvány jelenlegi szakaszában az alábbiakban ismertetett tevékenységi formákra összpontosítunk, miközben működési területeinket folyamatosan alakítjuk az újonnan felmerülő igényeknek megfelelően.

Ezekben a nehéz időkben még jobban esik segíteni, biztatni, és azt a hitet megerősíteni az emberekben, hogy bármi is jön, nincsenek egyedül, számíthatnak ránk. Minden munkát és erőfeszítést kárpótol a segítségben részesülő arcán megjelenő mosoly, az ajkukról elhangzó jókívánság: „Isten áldja meg!” – vallja Sipos László firtosváraljai lelkes, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa.

Felhívás

#maradjotthon

MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ

GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ SEGÉLYSZERVEZETE

Átadás előtt

Lelki és testi táplálék

Ebédkihordás közben

Bevásárlás idős személyeknek

A #maradjotthon jelszó égisze alatt idős embertársainknak segítünk, hogy ne vállaljanak felesleges kockázatot, ne mozduljanak ki otthonukból. Közvetlen telefonos megkeresésekkel és a közösségi média segítségével értesítjük gyülekezetünk érintett tagjait, felajánlva, hogy önkénteseink bevásárolnak számukra, szigorúan betartva a biztonsági óvintézkedéseket. E szolgáltatás jelen pillanatban több helyen is működik, és eddig több száz személynek oldottuk meg a bevásárlási gondjait, szorosán együttműködve a helyi önkormányzatokkal, az ifjúsági egyesület fiatalokkal, más szervezetekkel és önkéntes csoportokkal.

Kis falumban első alkalommal hordtunk ki csomagokat. Édesanyám, nagynéném meg jómagam, az előírásoknak megfelelően kesztyűben és maszkban látogattuk el a rászorulókhhoz. A maszknak köszönhetően, idős embertársaink nehezen ismertek meg és először megrettenve néztek ránk: „Ugye nem akarnak elvinni karanténba?” Megkönnyebbültek, amikor elmondtam, hogy segíteni jöttünk. Az egyik idős hölgy, amikor megtudta, hogy az átadott segélycsomag tényleg az övé, könnybe lábadt a szeme, felnézett az égre és összefogta két kezét, majd azt mondta: „Magukat Isten küldte”. Amikor láttam ezt az örömet, amit a segélycsomag okozott számukra, és felfogtam, hogy részese lehettem annak, hogy ez eljusson hozzájuk, rájöttem, itt tulajdonképpen én lettem a leggazdagabb, mert a lelki gazdagoknál, nincs gazdagabb a földön. Úgy gondolom, hogy a mostani helyzetben mindenkinek kötelessége kivennie a részét a segítségnyújtásból, ott, ahol lehet és kell. Itt az ideje belülről érezni azt a céltudatosságot, hogy segítenem kell! – biztat mindnyájunkat a középiskolás Incze Johanna Szárazajtáról.

Gyógyszerkiváltás és házhoz szállítás

Az élelmiszerek megvásárlása és házhoz szállítása mellett a gyógyszerek beszerzése is problémát okoz,

különösen olyan településeken, ahol nincs gyógyszerár. Miután idős és beteg embertársaink telefonon jelezték ez irányú igényeiket, önkénteseink segítségével összegyűjtöttük a recepteket, és a legközelebbi települések gyógyszeráraital egyeztetve kiváltottuk, majd házhoz szállítottuk a „rendelést”.

Most van a legnagyobb szükség a gondviselésre, elsősorban a jó Isten részéről, de ugyanakkor az emberek részéről is. Hála Istennek, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársai ezt teszik, gyakorolják a szeretetet cselekedetekkel is, igyekezve gondoskodni a rászoruló emberekről. Fontos és felelős munkát végzünk a veszélyhelyzet időszakában, ezért megfontolva, a törvényeket és a szakmai ajánlásokat betartva kell eljárunk, vigyázva embertársainkra, de ugyanakkor magunkra is. Kell-e meghatóbb élmény, mint amikor a segítségben részesített ismeretlen embertársunk rákérdez: „Kik maguk, kit képviselnek?”, és mi örömmel mondjuk, hogy a Gondviselés Segélyszervezet önkéntesei vagyunk, a Magyar Unitárius Egyházat képviseljük az egy Isten nevében – olvashatjuk Erdő B. Vilmosnak, a Brassó megyei fiókszervezet elnökének lelkesítő szavait.

Tartósélelmiszer-csomagok adományozása

Az elmúlt években nem csak karácsonykor és húsvétkor, de más évszakokban is szerveztünk széles körű élelmiszer-segélyakciókat. Az idei húsvét alkalmával – a járványterjesztési kockázatok és a vonatkozó hatósági rendelkezések miatt – lehetetlenné vált a szokásos mértékben átfogó segélyakciók megszervezése.

A tartós élelmiszereket, tisztálkodási és fertőtlenítőszeret, valamint védőfelszereléseket tartalmazó csomagokat szűkebb körben juttattuk célba. Önkénteseink és partnereink segítségével az elmúlt hetekben ilyen körülmények között is több száz segélycsomagot készítettünk, amelyeket a leginkább rászoruló

családok lakóhelyére szállítottunk, és a kötelező távolságot betartva átadtunk nekik.

Húsvét előtt néhány nappal látogattunk meg egy uzoni családot. Egy parányi egyszobás lakásban haton laknak: az édesapa és öt gyermeke. Az ablakon kukkantottam be a házba, ahol két ágy, egy asztal, egy szekrény, a bejárat mellett egy hűtő. A szabadtéri rövid beszélgetés közben kiderült, hogy számukra megterhelőek a mindennapok, hiszen egyetlen bizonytalan napszámból élnek, az édesanya évek óta elhagyta a családot. Közben azt vettem észre, hogy folyamatosan mosolyognak, derűsek, nehéz életükről könnyedén beszélnek. Arra a kérdésre, hogy mire lenne a legnagyobb szükségük, rövid gondolkodás után, ketten is egyszerre mondták, hogy labdára, amivel játszani tudnának az udvaron. Ennyi? – kérdeztem. A legidősebb testvérük megerősítette: régebb volt egy labda, de már elveszett, s nagyon jól tudnának a testvérek focizni vele. Egyszerű és elérhető vágyak. Örömteljesek. Néhány napon belül nagy volt a boldogság, a labdákat meghozta a „nyuszi” – számolt be Bartha Alpár kököszi lelkész, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa.

Melegebéd-program

A melegebéd-programot évekkkel ezelőtt indítottuk el. Vannak térségek, ahol társszervezőként és/vagy támogatóként veszünk részt benne, és vannak olyanok is, ahol mi magunk szervezzük meg a meleg ebéd házhoz szállítását a rászoruló személyeknek. A járvány időszakában, amikor korlátozva van a kijárási lehetőség, különösen felértékelődik a házhoz szállított ebéd fontossága. Ez nagyvárosokban és kis falvakban egyaránt észlelhető. Kolozsváron például szinte megduplázódott a meleg ebédet igénylők száma, így hétköznaponként már 40-40 adagot juttatunk célba. Vagyas Attila központi munkatársunk és néhány önkéntesünk kivitelezésében. Egyház szerte összesítve közel 200 meleg ebéd házhoz szállításában töltünk be szervezői vagy támogatói szerepet, együttműködve a helybeli egyházközségekkel, más partnerekkel és az ebédet előállító konyhakkal. Átfogó mértéke és hiánypótló jellege miatt külön megemlítjük a csehétfalvi Hagymányos Székely Jövő Központ évek óta működő programját. A helybeli unitárius lelkészi család szervező-

munkájának eredményeként a csehétfalvi konyháról hétköznaponként közel száz személyhez jut el meleg ebéd a Nyikó mente tíz falujában.

Szintén a járványtól függetlenül is működő másik segélyezési formára hívjuk fel a figyelmet ötletadás céljából. A Nyárádszentmárton-Csíkfalvi Unitárius Egyházközség keretében évek óta hetente kenyéradományban részesülnek a 65 évet betöltött személyek, továbbá az árvák és a fogyatékkal élők. Az anyagi fedezetet az amerikai egyesült államokbeli testvéregyházközség biztosítja. A járvány idején a Gondviselés Segélyszervezet önkéntesei szombatoként házhoz viszik a kenyereket.

Segélyszervezeti munkám során sokat tanultam az emberekről, sorsokból, életekből. Ezekben a furcsa időben, úgy érzem, hogy miközben ugyanazt a munkát végzem, elsősorban önmagamról tanulok. Amikor elfog a félelem a vírusveszély miatt, vagy aggódva figyelem a világ állását, úgy érzem: ha a munkámra, a hivatásomra koncentrálok, csökken a feszültség. Igyekszem megtalálni a helyem ebben a megváltozott világban, és úgy érzem, ha mások segítségére lehetek, vagy ha emberi kapcsolatokat ápolhatok, máris biztosabb a lábam alatt a talaj – számolt be tanulságairól Kiss Zsuzsanna lelkész, segélyszervezetünk munkatársa.

A fentiekben összefoglalt tevékenységeink és a széles körű együttműködések keretében megvalósuló további segítségnyújtások pozitív hozadékairól már most számot adhatnánk önmagunknak és a kedves olvasóinknak, de az ilyenfajta következtetések leltározására ráérünk. Sok feladat és végtelen lehetőség vár mindazokra, akik bármilyen módon önzetlen segítséget kívánnak nyújtani a rászorulóknak – járvány idején, s majd utána is, bármikor.

Reméljük, és cselekszünk is azért, hogy az elmúlt hetekben világszerte felfokozódott emberi és közösségi szolidaritás ne apadjon el a közvetlen veszélyhelyzet mérséklődésével.

Befejezésül azt ismétljük, amivel a járvány idejében kibocsátott felhívásainkat zártuk: egyetlen esetben sem ígérhetjük az elénk kerülő problémák feltétlen megoldását, de minden lehetőségünkkel igyekszünk segíteni a hozzánk fordulóknak – felekezeti hovatartozásuktól függetlenül.

A GONDVISELÉS
SEGÉLYSZERVEZET
ELNÖKSÉGE

Egy kicsi élettörténet

Sigmond Júlia a Kolozsvári Belvárosi Unitárius Egyházközség és a Kolozsvári Unitárius Nőszövetség aktív tagja volt mindaddig, amíg 2009-ben Olaszországba költözött. Azután is kapcsolatban maradt ismerőseivel leveleivel interneten keresztül. Beszámolóit folyamatosan küldte, naplószerűen írt a mindennapjairól. Egy alkalommal különös elektronikus levelet kaptam tőle. A levél címe: Egy kicsi élettörténet, a keletkezése 2012. március 9. A levél mellett az az utasítás szerepelt, hogy ezt az írást halála után használjuk fel. Íme, nyolc évvel azután eljött az ideje, hogy immár a néhai Sigmond Juliára (elhunyt 2020. március 23-án) emlékezzünk az ő soraival, amelyekből megbékélés, szeretet árad felénk. (Asztalos Klára)

• Erdélyben születtem, Aranyosszéken, Torda városában (1929. 07. 11.). Csak a II. világháború alatt voltam távol hazámtól: Budapesten, menekültként éltem családommal egy fél éven át.

Iskoláimat Tordán (református elemi), Szebenben (Ferenc-rendi zárda) és Kolozsváron (Állami Leánygimnázium) végeztem. Orvosi egyetemre felvételiztem Marosvásárhelyen, de nem vettem föl a rossz származásom miatt. Édesapám tisztviselő volt, édesanyám háztartásbeli.

Két testvérem van. Éva húgom családjával Izraelben, István öcsém szintén családjával Kolozsváron él. Mindkettőjüknek egy-egy lánya van. Húgom lánya, Marika az első, öcsém lánya, Rita a kilencedik keresztgyermekem.

Szüleim halála után egyedül éltem. Gyermekeim örökbe fogadtak, így váltam nemcsak anyává, de nagyanyává, sőt most már boldog dédnagymamává is.

Egyetem helyett húszéves koromtól kezdve tíz évet egy cipőgyárban dolgoztam. Nem volt könnyű. Életem jobbra fordult, amikor 1959 decemberében a báb-színházba kerültem, ahol huszonöt boldog esztendőn keresztül bábszínész és pantomimes voltam. Most, 2012-ben, már a 28. nyugdíjas évemet élem.

Életem nagy örömozója az eszperantó nyelv, amelyet ezelőtt ötvenhat évvel tanultam meg. Az eszperantónak köszönhetően rengeteg emberrel leveleztem, sokat utaztam, kongresszusokon, konferenciákon és fesztiválokon vettem részt. Sok embert megtanítottam erre a nemzetközi nyelvre. Az eszperantónak köszönhetem azt is, hogy nyolcvanéves koromban, 2009. szeptember 9-én férjhez mentem egy olasz eszperantista íróhoz, akivel azóta is boldogan élek. Harminc hónapja már! Jelenleg többnyire Olaszországban lakom, de karácsonykor és húsvétkor Kolozsváron vagyok. Az igazság az, hogy szívesen „klónoztatnám” magam, hogy két példányban létezve állandóan itt is, ott is élhessek! Észak-Olaszországban egy kis faluban élünk, Veano a neve, ahol csak tíz ház van, egy templom s egy temető. Az 5 km-re lévő nagyobb faluba járunk vásárolni, ahol posta is van meg piac, bank, s különféle üzletek. Új otthonomban nagyon jól

érezem magam. Egy 1724-ben épült hatalmas házban lakunk. Nagy kertünk van, gyümölcsfákkal és virágokkal, és egy veteményeskertben is szorgoskodom. Legszebb az óriásira nőtt ginko biloba fa. Kutyank és két macskánk van.

Férjemmel nagyon szeretjük egymást. Televíziónk nincs, nem hiányzik, de rengeteg zenét hallgatunk. Interneten keresztül tartjuk a kapcsolatot az egész világgal. Mindennap játszunk (rómi, táblajáték, kártya, scrabble, sakk stb.) és sétálunk. Gyönyörű a táj. Rengeteget olvasunk és írunk. Jelenleg éppen egy közös regényen dolgozunk. Persze eszperantó nyelven. Én tanuló olaszul, ami nem megy könnyen, de be kell látnom, idős korban lassabban megy a tanulás, gyorsabban a feledés. Most már „folyékonyan dadogok”! Nem eszperantista olasz barátainkkal már elég jól tudok beszélgetni. Koromhoz képest egészséges vagyok. Ez nagyban köszönhető az öt tibeti jóagyakorlatnak, amit kb. 15 éve naponta rendszeresen végzek. Csak a reuma gyötör néha, de hát ezt már megszoktam gyermekkoromtól.

Gyógyíthatatlan optimista vagyok. Erdélyi magyar unitáriusként, erős hittel bízom a Jóisten irgalmában. Hiszek a szeretet és az ima erejében.

Boldog vagyok, hogy – itt és most – emberként élek a földön.

Köszönöm az életem.

2012. március 9.

SIGMOND JÚLIA

IFJÚSÁGI OLDAL

Képzelt riport

BAROTHI BRIGITTA

• Ugyanolyan hétfő volt, mint általában. A reggeli kávé illata is megszokottan gőzölgött ki a konyhából, az emberek az utcán gyors tempóban haladtak dolgukra. Huszonnyolc személy indulásra kész. Reggel nyolc órát beszélünk meg: találkozunk az irodánál, gyors utósimítások, Ritka ellenőrzi a kelléklistát, majd egyletes indulás (az eredeti időponthoz még adjunk hozzá legalább negyven percet). Ilike és Zita biztató szavai hangzanak el, majd Zsuzsi örökös poénjain nevet a társaság. Bence és Huni indulás előtt a fényképezőgépet, a fényeket, az állványokat ellenőrzik, elkészült a nagy közös fotó.

Két fehér és egy fekete autó parkolt be az udvarra. A bőröndök Koppány segítségével bekerültek a transzporterekbe olyan logisztikai pontossággal és esztétikával, mint amikor az összes kirakós darab a helyére kerül. Az utasok elfoglalták helyüket, Boti ismertette a beosztást, amelyet azelőtt való nap nagy izgalmak közepette tudtunk meg, és a beszállás pillanataiban dőlt el minden: ki melyik helyen fog utazni egy héten keresztül, ki milyen dalokat fog énekelni hangosan, ki melyik útvonalon fog haladni az erdélyi körút során és kikkel fog találkozni.

Ravasz, Előd és Lehel volán mögé ültek, és négy napon keresztül utaztunk Kolozsvártól Székelykálíg, Tordától Marosvásárhelyig, Torockóról Désfalváig, Magyarsárosról Székelykeresztúrig, Korondról Kobátfalváig, Szentgercéről Gyergyószentmiklósig, Homoródújfalutól Vargyasig, Homoródszentmártonból Csíkszeredáig, Homoródszentpálról Datkig, Baróttól Sepsiszentgyörgyig, Brassótól Nagyajtáig, és mint a mesékben, Hencidától Boncidáig vigadtak az egyletesek.

Persze mindezt csak gondolatban. Mert én gondolatban körutazok most. Csak a gondolatomban száguld a Mamut körút, mert én közben ülök, nem mozgok körülöttem semmi. Csak a fejemben hallom Dórika hangos nevetését, miközben a transzpi lehúzott ablakán Andika kinéz és élvezzi, ahogy a szél a haját lobogtatja. A gondolataimban most van időnk megérkezni pontosan a kissolymosi egyletterembe, s beszélgetni arról, hogy a nyáron hol lesznek a rendezvényeink, hallgatni Máté és Ágnes meggyőző „kampányszövegét”, majd kacagni azon, hogy a falu határában „felejtett” Eszter és Nini elfáradva érkeznek meg a hosszú sétálásból.

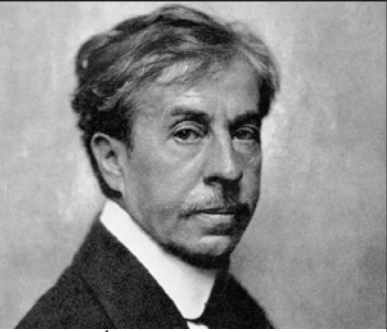
Éppen az utolsó állomást hagyjuk el, az aznapi szállásunk helyszínére igyekszünk: tapsolósat játszunk, mert az elmúlt napokban profi szintre fejlesztük

a tanítás által, Zsófi és Zolika az örökös nyertes. Elekes a securityfőnök tisztségéből adódóan a maga jóindulatú szigorúságával aludni küldi a társaságot, majd reggel Lóri, Tuli és Novák segítségével fel is ébreszt. Aznap délután két óra szabadidőnk volt, Ágnes ötlete nyomán Mamut acapellát írt a csapat, én közben el is dúdolom, mert még mindig nem felejtettem el. A transzpi száguld, a Székelykő alatt találjuk magunkat, Torockó határában, ahol nyílnak a pity-pangok, a nap kétszer már felkelt, és van időnk megállni, koszorúkat fonni, hallgatni a Bibi és Eszter duettjét és érezni benne a megnyugvást.

Sepsiszentgyörgyön vagyunk, a templomban. Vége a körútnak, Zsófi közös áhítatra hív bennünket, hálát adni az elmúlt napokért, élményekért. Az egész heti zsvajt az elmúlás csendje váltotta fel.

Ugyanolyan hétfő volt, mint általában. A reggeli kávé ráérősen ittam. Huszonnyolc. Pontosan ennyi nap telt el azóta, hogy a Mamut 2020-ban nem kelt útra, és pontosan ennyi utassal tette volna aznap is. Egyedül sétálok a gondolataimban, lassan, nyugodtan az üres egylettermek között, figyelve minden apró részletre, és egy dolog cikázik a gondolataimban: talán akkor a sepsiszentgyörgyi templom csendjében nem tudtam annyira hálás lenni, nem tudtam eléggé köszönetet mondani, nem tudtam eléggé megbecsülni. Most, amikor csak gondolatban körutazhatok, értékelem igazán a nevetések zaját, a porosodó transzpi hangját és a Mamut erejét. Én hiszem, hogy lassan ugyanolyan hétfő lesz és a kávé gyorsan kell meginnom, a bőröndöm nehéz lesz és egy hétig tartó csoda vár rám.

	Ábrányi kötetete (1899)	Ennek a lapnak a szerkesztője volt	Orosz folyam	A nagy varázsló	Széria	Zorro jele	Ilyen állat az elefánt	Tetejére	Oly módon			
Mega, röviden		Purgatórium								 <p>Ábrányi Emil költő (1850. december 30. – 1920. május 20.)</p>		
Megnedvesedő					Fogaival Paradicsom							
Verscsengő				Ijesztő alak Az alsó közepe!				Ipszilon Nagy sportpálya				
Kiábrándulás								Névelő Nagy pimaszság jelzője	Női név Dativus, röviden		Ford Focus ... autómárka	Spanyol autójel
Lekvár			Itt élt Ábrányi Sémi nép									
Aradi focicsapat				Szereti a pénzt Lent								Ábrányi verse
Könnyezik érte						Ritka női név Company, röviden					Észak Keresztül	
Innivaló				Tarzan majma Szlovák város					Talmi Csokifajta			
Győztes áll rajta						Véd Franz Kafka műve			Görög betű Magatok			
Asztácium vegyjele Az energia jele			Skála-hang Helyben járkál			Női név Amper					Méter Sírhalom	
			Újság Angol fiúnév					Sír Kötőszó		Feltéve Arány		
Elgázol						Táplálkozó			Elvetni való! A másik oldalon			
Tolnai város						Halotti lakoma						
Kiló		... tesz, befejez Kicsinyítő képző						Valós dolog Középen nyer!				
	Számla Málta autójele					Magyar úszó (Daniel) Newton						
Ábrányi verse											A sugár jele	

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: Rácz Norbert Zsolt püspöki titkár, felelős szerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Bíró Sára Gyöngyvér médiareferens. **Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők Világa), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztretjevény), Szombatfalvi Etelka (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)
Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella
Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Május van. A természet zöldbe, virágosba, illatosba varázsolta magát. Az ég kékje, báránnyelű felhői ámulatba ejtenek mindenkit, és felnézve a magasságba hálaszavakat, rövid imát sző magában kicsi és nagy egyaránt. Nehéz batyut cipel most mindenki, tele megoldandó kérdésekkel. Máskor e hónapban színes tulipánokat, gyöngyvirágot, bazsarózsát, orgonát kötünk bokrába, és azoknak adjuk, kik értünk kelnek korábban, gondoskodnak rólunk, elkísérnek az iskolába, és örökké hazavárnak minket. Bízom abban, hogy szívetek összes szeretetével kifejezitek irántuk érzett hálátokat, képzelőerőtöket latba vetve méltó megoldásokra letek. Tudom, hogy már unalmas a négy fal között maradni, hiszen ott van a fejetekben a sok-sok ötlet, várjátok a nyarat, pajtasaitokat, az önfeledt, közös játszást. A szeretetet láthatatlan mérleggel mérik le ben-

nünk, tán most e csendben jön meg valami maradandóhoz a kedvünk. Vigyázatokat magatokra!

Feladat

Az alábbi szavakat bibliai idézetekből választottam ki. A tennivalótok nem más, mint megkeresni az adott bibliai textust, majd a szó hiányzó betűit egészítsétek ki megfelelőképpen! A hiányzó betűkből megtudhatod, minek fogjuk érezni azt a napot, amikor végre ismét szabadon járhatunk-kelhetünk a természetben pajtasainkkal, családunkkal.

Zsolt 119,18:	t...rvény...d
1Móz 2,6:	te...mőf...ld
Mk 5,41:	Talitha kú...i
Ruth 1,4a:	feleség...l
Eszt 1,8a:	me.....yit
1Móz 2,2b:	meg...ihent

A meggyszínű kétkerekű

A bolt nagy ablakain besűrűdött a reggeli fény, megvilágítva az alvó bicikliket. Egymás mellett sorakoztak kicsik, nagyok, színesek, fényesek, és várták, hogy mikor karikázhatnak ki az útra, a bicikliútra, a parkba vagy a mezei útra.

Szomorúak voltak, mert elmúlt a tél, már javában tavaszban jártak az emberek, és ők csodálkoztak, miért nem jön értük senki, miért mennek gyalog vagy autókkal az emberek ahelyett, hogy felpattannának egy csodás bringára. Ilyen módon mindenhová elérnének, és még parkolóhelyet sem kellene keressenek.

– Ne lökdöss! – mondta a sűrű bicikli a fekete.
– Nem látod, hogy ki akarok nézni az ablakon!? Ingetni szeretnék az embereknek, hátha észrevesznek, hát ha benéznek a nagy kirakatablakon, és meglátnak!?

– Jó volna lámpázni, világítani, hogy jobban észrevegyenek – mondta a fekete.

– Ne siránkozzatok annyit, biztosan elvisznek az emberek, de vajon minket is, kicsi bicikliket is megvásárolnak? – kérdezte mosolyogva az egyik háromkerekű zöld bicikli.

– Engem talán hamar megvásárolnak – mondta büszkén egy csillogó, sárga gyerekbiklik. – Minden van rajtam, teljes felszerelés, kicsi kosárka – és gyönyörűen, sárgán mosolygott.

Telt, múlt az idő, itt volt a nyár, az ovis és iskolai vakáció. Gyerekek hangos nevetése hallatszott az utcán, akik szüleikkel sétáltak a parkban. Mindenki örült a nyárnak, terveztek a nyaralást. Ki tengerre, ki a nagyszülőkhöz, mások a hegyekbe készültek, de voltak, akik itthon maradtak, és a város sétaterein, parkjaiban, játszóterein képelték el a várva vart vakációs napokat.

Peti, egy vidám, örökmozgó, okos kisfiú, büszkén mondta apukájának, hogy neki már nem kell a háromkerekű, ő már tud egyensúlyozni, tud már úgy kerekezni a kis autós képekkel festett bababiklikin, hogy kipróbálná a kétkerekűt.

Otthon összeült a kupaktanács.

– Apa – szólta Peti –, ha vennél nekem egy rendes kétkerekűt, és egy kicsit segítenél, hamar tudnék egyedül is biciklizni.

– Én vásárolok – mondta Apa –, de mi legyen az autós háromkerekűvel? A kishűgödnek babás kellene.

– Tudod mit, apa? – szólalt meg anya, aki hallotta kislánya óhaját. – Vigyünk a háromkerekűt falura, az unokatestvéréhez, hiszen már Andriska is biciklizhet a háromkerekűvel. Van udvaruk, gyakorolhat, segít a bátyja, és mi vásárolunk Petinek egy új biciklit.

Peti örömmujongásba tört ki.

(Befejező része következő számunkban.)

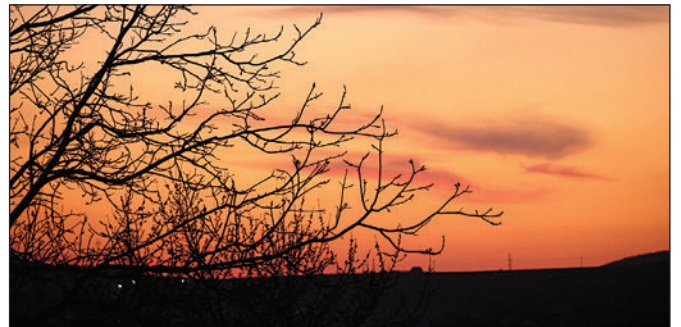
SPÁDA-VERESS ILDIKÓ

Karanténfotók

Ha egy kicsit sikerült most lelassulnunk, akkor talán észrevehettük, hogy mennyi különböző történet játszódik le körülöttünk anélkül, hogy az események közép-pontjában lennénk. Csupán annyit kell tennünk, hogy a lakásunkra, ablakainkra úgy tekintünk, mint egy mozivászonra. Én a fényképezőgéppel néztem és láttam meg a mellettem zajló történeteket. Láttam, hogy lesz hirtelen újra tél, hogy a hó mindent eltakar, még azokat a bizonyos ablakaimat is. Szemtanúja voltam annak, ahogy az első zöld rügyek megjelentek, ahogy a tavaszi madarak megjöttek és birtokba vették a teret. Láttam azt is, ahogy a belső világom alakul. A csendben, a már-már mozdulatlan tünő valóságban hirtelen minden felgyorsul, feloldva ezzel az unalom téves érzetét.

Képeimen azokat a dinamikákat örökítettem meg, amelyek arra emlékeztetnek, le kell lassulnom ahhoz, hogy észrevehessem, mennyire csodásan, a maga tempójában működik a világ.

BÍRÓ SÁRA
GYÖNGYVÉR

Adorjáni Alpár programozó (Marosvásárhely), **Balácsi Dénes** ny. tanár (Recsenyéd), **Bálint Benczédi Ferenc** püspök (Kolozsvár), **Bartha Alpár** lelkész (Kökös), **Dimény József** esperes (Alsófelsősztentmihály), **Ferenczi Enikő** mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Gergely Edó** író (Kolozsvár), **Kecskés Csaba** esperes (Marosvásárhely), **László Bernadett** teológiai hallgató (Gyepes), **Lőrinczi Lajos** esperes (Csehétfalva), **Simó Sándor** esperes (Székelyudvarhely), **Spáda-Veress Ildikó** tanító (Hajdúszoboszló) **Szentgyörgyi Sándor** esperes (Dicsősztentmárton), **Székely Kinga Réka** lelkész (Homoródsztentpéter), **Török István** esperes (Olthévíz)